

34

Outi Ronkainen

Poistumisturvallisuusselvityskohteiden tilannekuvan päivitys

Poistumisturvallisuusselvityskohteiden tilannekuvan päivitys

Kirjoittaja:
Outi Ronkainen

Kuvat:
Outi Ronkainen

Ulkoasu:
Aleksi Salokannel / SPEK

Taitto:
Vitale Ay

Julkaisija:
Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK
Ratamestarinkatu 11, 00520 Helsinki
(09) 476 112 | spekinfo@spek.fi | www.spek.fi

ISBN 978-951-797-757-9 (pdf)
ISSN 2242-1653 (pdf)
Helsinki 2025

Palosuojelurahasto on rahoittanut tämän julkaisun valmistelutyötä.

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Poistumisturvallisuusselvityksen tarkoitus	9
3	Poistumisturvallisuusselvityksen tausta ja lainsäädäntö	11
3.1	Tapahtuneet onnettomuudet	11
3.2	Lainsäädäntö	13
4	Toimintakyvyn huomioiminen poistumisturvallisuuden yhteydessä	15
4.1	lökkäiden RAI-arviointi	16
4.2	EVAC-mittari	17
5	Tutkimuskysymykset, aineisto ja menetelmät	18
5.1	Tutkimuskysymykset	18
5.2	Aineisto ja menetelmät	18
6	Tulokset	22
6.1	Poistumisturvallisuuden tilannekuva kohdetyyteittäin	23
6.2	Poistumisturvallisuuden tilannekuva palvelualoittain	27
6.3	Asumismuotojen väliset erot	33
6.4	Poistumisturvallisuus hyvinvointialueittain	36
7	Johtopäätökset.....	49
8	Suositukset.....	52
9	Lähteet.....	54
10	Liitteet	57

Tiivistelmä

Pelastuslain 18–20 §:ssä säädetään poistumisturvallisuudesta, sen selvittämisestä sekä arvioinnista. Tämän hankkeen tavoitteena oli tuottaa ajantasainen kokonaiskuva poistumisturvallisuusselvitysvelvollisten kohteiden valtakunnallisesta tilanteesta.

Edellisessä, vuonna 2015 tehdyssä selvityksessä poistumisturvallisuus todettiin hyväksyttäväksi 83 %:ssa kohteista, ja automaattinen sammutuslaitteisto oli käytössä 54 %:ssa. Sittenkin sekä sosiaali- ja terveydenhuolto että pelastustoimi ovat olleet merkittävässä murroksessa hyvinvointialueiden käynnistymisen ja sosiaalihuoltolain uudistuksen myötä. Erityisesti asumismuotojen käsitteistö on muuttunut, kun yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen korvasivat aiemmat palveluasumisen muodot.

Tässä selvityksessä tunnistettiin yhteensä 4 175 poistumisturvallisuusselvitysvelvollista kohdetta 20 hyvinvointialueelta. Pelastusviranomaisten arvion mukaan poistumisturvallisuusselvitykset olivat hyväksyttävällä tasolla 77 %:ssa kohteista. Automaattinen paloilmoin hätäkeskusyhteydellä ja automaattinen sammutuslaitteisto oli käytössä 68 %:ssa kohteista.

Poistumisturvallisuusselvitysvelvolliset kohteet muodostavat moninaisen joukon kiinteistöjä, johon kuuluu hoitolaitosten lisäksi useita muita kiinteistötyyppejä. Hybridiyksiköt, joissa eri asiakasryhmät ja asumismuodot sijoittuvat samaan rakennukseen, ovat yleisiä. Myös asukkaiden ja asiakkaiden toimintakyky vaihtelee merkittävästi, ja toimintakyvyn rajoitteet ilmenevät eri ryhmissä eri tavoin. Ikääntyneet muodostavat suurimman yksittäisen asiakasryhmän näissä kohteissa.

Selvitys osoitti selviä alueellisia eroja poistumisturvallisuusselvitysten tasossa. Tulokset korostavat tarvetta yhtenäistää käytäntöjä sekä täsmentää kriteerejä sille, milloin selvitys katsotaan keskeneräiseksi tai ei-hyväksyttäväksi. Poistumisturvallisuuden arviointi on moniulotteinen prosessi, joka edellyttää kohteen turvallisuuden tarkastelua kokonaisuutena.

Referat

I 18–20 §§ i räddningslagen regleras utrymningssäkerhet samt utredning och bedömning av utrymningssäkerheten. Syftet med detta projekt var att ta fram en aktuell och nationell helhetsbild av situationen för de objekt som omfattas av skyldigheten att utreda utrymningssäkerheten.

I den föregående utredningen från 2015 konstaterades att utrymningssäkerheten var på en godtagbar nivå i 83 % av de utredningsskyldiga objekten, och att automatiska släckanordningar fanns installerade i 54 % av objekten. Under de senaste åren har både social- och hälsovårdssektorn samt räddningsväsendet genomgått omfattande förändringar i samband med inrättandet av välfärdsområdena. En betydande reform berörde även begreppen för de olika boendeformerna till följd av uppdateringen av socialvårdslagen, där gemenskapsboende och boende med heldygnsomsorg har ersatt de tidigare begreppen serviceboende och intensifierat serviceboende.

I denna utredning identifierades sammanlagt 4 175 objekt med skyldighet att utreda utrymningssäkerheten inom 20 välfärdsområden. Enligt räddningsmyndigheternas bedömning var utrymningssäkerhetsutredningarna på en godtagbar nivå i 77 % av objekten. I en stor del (68%) av objekten fanns både ett automatiskt brandlarmsystem med nödcentralsanslutning och ett automatiskt släcksystem installerat.

De objekt som omfattas av skyldigheten att utreda utrymningssäkerheten utgör en heterogen grupp av olika fastighetstyper, där även många andra objekt än vårdinrättningar ingår. Hybridobjekt, där olika klientgrupper och boendeformer är samlade i samma byggnad, är vanliga. Även boendes och klienters funktionsförmåga varierar avsevärt, och begränsningar i funktionsförmågan yttrar sig på olika sätt i olika klient- och patientgrupper. Äldre personer utgör den största enskilda klientgruppen i dessa hybridobjekt.

Utredningen visade på tydliga skillnader mellan välfärdsområdena när det gäller nivån på utredning om utrymningssäkerhet. Resultaten understryker behovet av att harmonisera praxis och att definiera tydligare kriterier gällande de fall där en utredning anses vara ofullständig eller på en icke-godtagbar nivå. Utredning och bedömning av utrymningssäkerheten är en mångdimensionell process som förutsätter en helhetsmässig granskning av objektets säkerhet.

Abstract

Sections 18–20 of the Rescue Act regulate evacuation safety, as well as the assessment and evaluation of evacuation safety report. The objective of this project was to produce an up-to-date national overview of the current state of premises subject to the obligation to assess evacuation safety.

In the previous assessment conducted in 2015, evacuation safety was found to be at an acceptable level in 83% of the assessed premises, and automatic fire suppression systems had been installed in 54% of them. In recent years, both the social and healthcare sector and the rescue services have undergone significant structural changes following the establishment of wellbeing services counties. A major reform has also taken place in residential care models as a result of amendments to the Social Welfare Act, whereby community-based housing and service housing with 24-hour assistance replaced the former concepts of standard and intensified service housing.

This assessment identified a total of 4 175 premises subject to the obligation to assess evacuation safety across 20 wellbeing services counties. According to the rescue authorities' evaluation, evacuation safety reports were at an acceptable level in 77% of these premises. In a large proportion of the premises, both an automatic fire alarm system connected to the emergency response centre and an automatic fire suppression system were in place (68% of premises).

Premises subject to evacuation safety report form a heterogeneous group of building types, extending well beyond traditional care facilities. Hybrid facilities, in which multiple resident groups and housing models are located within the same building, are common. The functional capacity of residents and clients also varies considerably, and limitations in functional ability manifest differently across client and patient groups. Older persons constitute the largest single client group within these premises.

The assessment revealed clear regional differences in the level of evacuation safety reports between wellbeing services counties. The findings highlight the need to harmonise practices and to define more clearly the criteria for when an assessment is considered incomplete or not acceptable. Assessing evacuation safety is a multidimensional process that requires a comprehensive and holistic evaluation of the safety of each premise.

1 Johdanto

Tämän hankkeen tavoitteena on päivittää vuosina 2014–2015 laadittu valtakunnallinen analyysi poistumisturvallisuusselvityksistä vastaamaan poistumisturvallisuusselvitysvelvollisten kohteiden nykyistä määrää, tasoa ja palontorjuntatekniikkaa.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (SPEK) selvitti hyvinvointialuilta, paljonko poistumisturvallisuusselvitysvelvollisia kohteita on, mikä on poistumisturvallisuusselvitysten taso pelastusviranomaisen arvion mukaan ja mitkä tekniset suojaukset kohteissa on toteutettu. Tämä selvitys eroaa jonkin verran edellisestä selvityksestä (Männikkö ym. 2015) eikä tulokset ole täysin verrannollisia.

Tässä raportissa esitetään hankkeen tulokset. Selvityksen alussa taustoitetaan poistumisturvallisuusselvitysmenettelyä. Kappaleessa kolme esitellään koonti onnettomuuksista, joiden myötä kohteiden, joissa on toimintakyvyltään heikentyneitä ihmisiä, palo- ja poistumisturvallisuutta on ryhdytty edistämään sekä aiheeseen liittyvää lainsäädäntöä. Selvityksen neljännessä osassa tuodaan esiin toimintakyvyn arviointia ja sen yhteyttä poistumisturvallisuuteen. Viidennessä osassa esitetään tulokset kohdeluokittain, palvelualoittain ja hyvinvointialueittain. Lopuksi osiossa seitsemän esitetään keskeiset johtopäätökset ja osiossa kahdeksan suositukset.

Keskeiset käsitteet liitteessä 1.

Palosuojelurahasto myönsi SPEKille hankerahoituksen poistumisturvallisuusselvitysvelvollisten kohteiden tilannekuvan kartoittamiseen, ja selvityshanke käynnistyi keväällä 2024.

Hankkeen ohjausryhmään kuuluivat Jani Jämsä Etelä-Savon pelastuslaitokselta, Jani Kanerva Etelä-Karjalan pelastuslaitokselta, Jani Kuutsa Pohjois-Savon pelastuslaitokselta 6/2025 asti ja 7/2025 alkaen Lauri Holappa Pohjois-Savon pelastuslaitokselta, Marjo Oksanen Päijät-Hämeen pelastuslaitokselta, Matti Hietalahti Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitokselta, Pauli Nurminen Keski-Suomen pelastuslaitokselta, Tapio Sten Pirkanmaan pelastuslaitokselta, Kari Telaranta Suomen Pelastusalan Keskusjärjestöstä 12/2024 asti ja 2/2025 alkaen

2 Poistumisturvallisuusselvityksen tarkoitus

Poistumisturvallisuusselvityksen tavoitteena on varmistaa, että sairaaloissa, ikääntyneiden ympärivuorokautisessa palveluasumisessa, suljetuissa rangaistuslaitoksissa sekä erilaisissa asumisympäristöissä asuvat henkilöt voivat poistua turvallisesti hätätilanteessa. Asukkaiden toimintakyky voi olla heikentynyt iän, vamman tai sairauden vuoksi, mikä voi vaikeuttaa evakointia ja hidastaa reagointia vaaratilanteissa. Poistumisturvallisuusselvityksen avulla pyritään varmistamaan, että jokainen rakennuksen tai asumisyksikön käyttäjä pystyy poistumaan itsenäisesti tai hänet pystytään siirtämään turvalliseen paikkaan avustetuna riippumatta mahdollisista toimintarajoitteista tai liikkumisen rajoittamiseen liittyvistä lukituksista. (Valtioneuvoston asetus poistumisturvallisuusselvityksestä 292/2014; Fried ym. 2022.)

Hätätilanteissa, kuten tulipalon sattuessa, poistumisaikaa on usein vain 2–3 minuuttia. Tämä edellyttää palon nopeaa havaitsemista sekä välitöntä reagointia. Poistumisturvallisuusselvityksellisten kohteiden asukkailla, kuten iäkkäillä henkilöillä, voi olla rajoitteita, jotka vaikeuttavat ohjeiden noudattamista ja rakennuksesta poistumista. Tällöin henkilökunnan toiminta ja valmiudet ovat ratkaisevassa asemassa turvallisen evakuoinnin toteutumisessa.

Rakenteelliset ratkaisut ja palotekniset laitteistot, kuten palo-osastoinnit, paloilmoittimet ja automaattiset sammutusjärjestelmät, ovat keskeisiä turvatekijöitä asumis- ja hoivaympäristöissä, joissa on toimintakyvyltään heikentyneitä henkilöitä. Palo-osastoinnit ja automaattiset sammutuslaitteistot ovat erityisesti tärkeitä kohteissa, joissa asukkaiden poistuminen itsenäisesti on hankalaa. Automaattinen sammutuslaitteisto antaa arvokasta lisäaikaa poistumiseen. Pelastuslain (379/2011) 18–20 §:ssä säädetään hoitolaitosten sekä palvelu- ja tukiasumisen poistumisturvallisuudesta, sen selvittämisestä ja arvioinnista (Pelastuslaki 379/2011).

Poistumisturvallisuusselvityksen laatimisesta vastaa toiminnanharjoittaja, kuten asumisyksikön, sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteen tai muun vastaavan kohteen ylläpitäjä. Pelastusviranomainen arvioi selvityksen

asianmukaisuuden ja varmistaa, että turvallisuustoimenpiteet ja evakuointikäytännöt ovat riittäviä ja käytännössä toteuttamiskelpoisia kaikissa tilanteissa. Pelastusviranomainen voi tarkistaa kohteen asiakirjavalvontana tai suorittaa kohteessa tarkastuksen. (379/2011; Fried ym. 2022, 15.)

3 Poistumisturvallisuusselvityksen tausta ja lainsäädäntö

3.1 Tapahtuneet onnettomuudet

Poistumisturvallisuuteen on alettu kiinnittää yhä enemmän huomiota vakavien onnettomuuksien seurauksena. Tuhoisia tapauksia on sattunut sekä kansainvälisesti että Suomessa. Onnettomuustutkinnassa havaitut puutteet ovat osaltaan johtaneet nykyisen poistumisturvallisuusselvityskäytännön kehittymiseen. Seuraavassa esitetyt onnettomuudet ovat olleet keskeisessä asemassa poistumisturvallisuuden kehittämisessä, sitä koskevan sääntelyn uudistamisessa sekä palontorjuntatekniikan hyödyntämisessä Suomessa.

Suomessa poistumisturvallisuusselvitysmenettely otettiin käyttöön vuonna 1999 Maaningalla tapahtuneen vakavan palvelutalon tulipalon jälkeen. Tulipalossa menehtyi viisi ihmistä. Onnettomuustutkintakeskus (OTKES) toteaa raportissaan, että onnettomuudessa kohdattiin merkittäviä haasteita, sillä asukkaat eivät pystyneet auttamaan itseään. Erityisen vaikeassa tilanteessa olivat muistisairaiden yksikön asukkaat, joilla ei ollut mahdollisuutta omatoimiseen pelastautumiseen ja jotka tarvitsivat ulkopuolista apua päästäkseen ulos rakennuksesta. Tutkinnassa todettiin myös, että viive hätäilmoituksen tekemisessä vaikutti merkittävästi tilanteen kulkuun. Mikäli kohteessa olisi ollut hätäkeskukseen kytketty paloilmoin, ilmoitus olisi saapunut 7–8 minuuttia aiemmin. Lisäksi henkilöstöltä puuttui alkusammutuskoulutus, ja vaikka rakennuksen turvallisuussuunnitelma oli juuri valmistunut, sitä ei ollut vielä otettu käyttöön. (OTKES 2002; Männikkö ym. 2015; Ronkainen 2025.)

Maaningan tulipalon jälkeen ajoittui laaja tulipalojen tai palonalkujen sarja vanhusten tai muiden toimintakyvyltään heikentyneiden asukkaiden palvelutaloissa ja vastaavissa asumiskohteissa. Kaikkiaan paloja oli 17. Yhteisenä syttymiseen vaikuttavana tekijänä näille paloille oli asiakkaiden alentunut toimintakyky. Näiden tapahtumasarjojen perusteella työryhmä antoi yhteensä 13 suositusta liittyen rakenteelliseen paloturvallisuuteen uudisrakentamisessa ja korjausrakentamisessa, käytössä olevien kohteiden paloturvallisuuteen sekä

pelastustoimen järjestelyihin. Suosituksissa oli mukana muun muassa turvallisuus-analyysi, jonka pohjalta kohteen suojaustaso valitaan. Näiden onnettomuuksien tutkintaselosteiden julkaisun myötä ympäristöministeriön julkaisema asetus rakennusten paloturvallisuudesta otti huomioon edellä mainitut suositukset, ja rakentamismääräyksiin tuli termi turvallisuusselvitys. Poistumisturvallisuutta koskevat säädökset tulivat pelastuslakiin (468/2003) vuoden 2004 alussa. (OTKES 2002.)

Vuonna 2007 Nokialla akuuttipsykiatrian osastolla tapahtui vakava potilaan sytyttämä tulipalo. Osasto tuhoutui tulipalossa, mutta vakavilta henkilövahingoilta vältyttiin. Henkilökunta onnistui alkusammutuksen jälkeen pelastamaan osan potilaista turvaan, osan potilaista pelasti palokunta. Onnettomuushetkellä kaikkien 18 potilaan rauhoittava lääkitys ja psyykinen tila heikensivät heidän toimintakykyään, vaikeuttivat hoitajien suorittamaa evakuointia ja hankaloittivat pelastajien ja potilaiden välistä kommunikointia. Evakuointia haittasi merkittävästi poistumisteiden vaikeakäyttöinen, avainta vaativa lukitusjärjestelmä, jonka käyttö ja oikean avaimen löytäminen viivästyttivät poistumista hätätilanteessa. Automaattinen paloilmoinnin välitti hälytyksen tulipalosta pelastuslaitokselle välittömästi. Tämän ja muiden samaan ajanjaksoon ajoittuneiden tulipalojen myötä lähdettiin edistämään hoitolaitosten suojaamista automaattisella sammutusjärjestelmällä. (OTKES 2008.)

Espoossa syntyi viisi kuolonuhria vaatinut tulipalo 2008 tukiasumiseen tarkoitettussa rintamiestalossa. Onnettomuustutkintakeskuksen raportissa todetaan, että rakennuksen paloturvallisuus oli rakennuksen käyttöön ja asukkaiden toimintakykyyn nähden huono. Kohteeseen ei ollut laadittu pelastussuunnitelmaa tai turvallisuusselvitystä, eivätkä kiinteistörekisterin tiedot vastanneet rakennuksen todellista käyttötarkoitusta. Rekisterin mukaan rakennus oli normaali asuinrakennus, vaikka kunta käytti sitä vaikeasti päihdeongelmaisten tukiasuntona. Tuolloin tutkintalautakunta suositteli, että kaikki päihdeongelmaisten tukiasunnot tarkastettaisiin ja niiden tilannetta seurattaisiin säännöllisesti, sillä myös päihdeongelmaisilla tulee olla oikeus turvalliseen asumiseen. Tapahtuman ajankohtana poistumisturvallisuudesta säädettiin pelastuslaissa ja kohteen katsottiin olevan sellainen, jossa on toimintakyvyltään heikentyneitä asukkaita. Poistumisen ja pelastamisen mahdollisuutta olisi pitänyt kartoittaa ja sen perusteella valita riittävä tekninen suojaus. (OTKES 2009.)

Vuosina 2012–2019 hoivakodeissa ja vastaavissa kohteissa oli yhteensä 77 tapausta, joissa automaattinen sammutuslaitteisto aktivoitui. Näissä tapauksissa automaattinen sammutuslaitteisto sammutti 60 paloa ja rajoitti paloa 15

kertaa. Laitteisto olisi hyvin suurella todennäköisyydellä sammuttanut useamman tulipalon, jos se olisi ehtinyt toimia pidempään. Näissä tapauksissa joko toimipaikan työntekijät tai pelastajat sammuttivat loput kytevästä palosta. Kahdessa tapauksessa sammutuslaitteisto ei pystynyt sammuttamaan paloa. (Sten & Lehto 2020.)

Stenin ja Lehdon (2020) selvityksessä tarkastelluista 77 palosta yli puolet oli tahallaan sytytettyjä, usein itsetuhoisista syistä. Niitä esiintyi erityisesti hoitolaitoksissa sekä palvelu- ja tukiasunnoissa. Lisäksi kaikki rangaistuslaitoksissa syttyneet palot arvioitiin tahallaan sytytetyiksi. Paloissa oli osallisina noin 400 henkilöä, joista yksi menehtyi ja kaksi loukkaantui vakavasti. Automaattisten sammutuslaitteistojen arvioidaan pelastaneen vähintään kymmenen ihmistä varmalta kuolemalta, mikä osoittaa niiden merkittävän vaikutuksen henkilöturvallisuuden parantamisessa. (Sten & Lehto 2020.)

Viimeaikaisista tulipaloista laajaa huomiota saanut onnettomuus tapahtui Jyväskylässä senioritalossa 2020. Senioritalossa ei järjestetä sosiaalihuoltolain mukaista asumista, joten se ei ole poistumisturvallisuusselvitysvelvollinen kohde, mutta senioritalo sijaitsi samassa rakennuskompleksissa, jonka yhteydessä järjestettiin ympärivuorokautista palveluasumista. Ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikössä oli sammutuslaitteisto, joka perustui poistumisturvallisuusselvitykseen. Senioritalon asuntoihin se oli asennettu omaehtoisesti. Palo syntyi senioritalon yksittäisen asunnon parvekkeella, ja alkusammutuksesta ja automaattisesta sammutuslaitteistosta huolimatta se levisi rakenteissa myös rakennuksen muihin osiin. Näin ollen myös ympärivuorokautisen palveluasumisen asukkaat täytyi evakuoida. Onnettomuudessa vältyttiin henkilövahingoilta, mutta aineelliset vahingot nousivat mittaviksi. Hoivakohteen evakuoinnissa oli haasteita ja rakennusvirheet tunnistettiin syyksi sille, miksi palo pääsi leviämään laajasti ja aggressiivisesti. (OTKES 2021.)

Poistumisturvallisuusselvitysvelvollisissa kohteissa tulipalot eivät ole yleisiä, mutta niiden sattuessa seuraukset olisivat vakavat, sillä asukkaat ja potilaat ovat pääasiassa riippuvaisia henkilöstön avusta evakuointitilanteissa.

3.2 Lainsäädäntö

Uudiskohteille laaditaan suunnitteluvaiheessa turvallisuusselvitys, joka vastaa sisällöltään poistumisturvallisuusselvitystä. Turvallisuusselvityksessä on

arvioitava, kuinka kauan henkilöiden poistuminen itsenäisesti tai avustetusti palo-osastosta kestää, kuinka nopeasti vaaralliset olosuhteet kehittyvät sekä riittääkö poistumisaika turvaan pääsemiseen. Jos aika ei riitä, on määritettävä tarvittavat rakenteelliset tai muut toimenpiteet turvallisuustason varmistamiseksi. Lisäksi rakennusvalvontaviranomainen voi erityisistä syistä vaatia paloturvallisuutta parantavia laitteistoja tai järjestelyjä, jos rakennuksen olosuhteet sitä edellyttävät. (Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta 848/2017; Fried 2022.)

Poistumisturvallisuusselvitys puolestaan on laadittava ennen toiminnan aloittamista ja päivitettävä vähintään kolmen vuoden välein tai toiminnan muuttuessa olennaisesti (Pelastuslaki 19 §). Poistumisturvallisuusselvityksen laatimisvelvoite perustuu pelastuslakiin (379/2011, 18–21 §) ja selvityksen sisältö valtioneuvoston asetukseen poistumisturvallisuusselvityksestä 292/2014. (Fried 2022.)

Poistumisturvallisuusselvityksessä on esitettävä tiedot kohteen toiminnasta, kuten toiminnanharjoittajan nimi ja yhteystiedot, kohteen käyntiosoite, palvelun sisältö ja sen tuottamistapa, asukkaiden tai hoidettavien henkilöiden määrä (eriteltynä toiminnan ja tilojen mukaan) sekä henkilökunnan määrä eri ajankohtina (esimerkiksi päivä- ja yöaikaan). Poistumisturvallisuusselvityksessä on lisäksi oltava tiedot rakennuksesta ja toiminnassa käytettävistä tiloista, kuten rakennuksen paloluokka ja kerrosluku, toiminnassa käytettävien tilojen pinta-alat kerroksittain ja kuvaus sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyistä, jotka on toteutettu tulipalon nopean havaitsemisen, sammuttamisen, avun hälyttämisen ja henkilöiden pelastamisen edellytysten turvaamiseksi. Poistumisturvallisuusselvityksen liitteenä tulee olla rakennuslupapäätös sekä asemapiirros ja toiminnassa käytettävien tilojen pohjapiirros, josta käy ilmi huoneiden käyttötarkoitus, palo-osastot, osiin jako, poistumisreitit ja pelastustiet. Poistumisturvallisuusselvitystä laatiessaan toiminnanharjoittajan on otettava huomioon myös pelastuslain 15 §:ssä tarkoitettu kohteen pelastussuunnitelma. (Valtioneuvoston asetus poistumisturvallisuusselvityksestä 292/2014.)

Poistumisturvallisuuskohteita voidaan tarkastella eri lainsäädännöllisistä näkökulmista. Kohteiden poistumis- ja paloturvallisuudesta säädetään pelastuslaissa (379/2011 9 § – 15 §, 17 § – 21 §), rakennuksen käyttötarkoituksesta ympäristöministeriön asetuksessa (848/2017 5 §) ja asumismuodosta tai palvelumuodosta joko sosiaalihuoltolaissa (1301/2014 21–22 §) tai terveydenhuoltolaissa (1326/2010 3§).

4 Toimintakyvyn huomioiminen poistumisturvallisuuden yhteydessä

Toimintakyky vaikuttaa olennaisesti poistumistilanteisiin. Toimintakykyä voidaan tarkastella karkeasti neljän eri ulottuvuuden kautta: fyysinen, psyykkinen, kognitiivinen ja sosiaalinen toimintakyky (THL 2023). Poistumistilanteeseen liitettyä fyysistä toimintakykyä tarvitaan esimerkiksi kävelyyn, portaissa kulkemiseen tai raskaan oven avaamiseen. Psyykkiseen toimintakykyyn voi liittyä turvallisuuden tunne ja luottamus sosiaali-, terveys- ja pelastusalan ammattilaisiin. Kognitiiviseen toimintakykyyn liittyy kyky aistia tietoa ympäristöstä, kuten kuulla palovaroittimen ääni ja reagoida siihen sekä kyky hahmottaa ympäristöä. Sosiaalista toimintakykyä tarvitaan vuorovaikutukseen ja siihen liittyy kokemus yhteisöön kuulumisesta.

Eri sairaudet, vammat ja ikääntyminen itsessään voi vaikuttaa toimintakykyyn monin eri tavoin. Toimintakyky voi myös vaihdella yksilöllisesti esimerkiksi vuorokauden ajan, lääkityksen tai sairauden etenemisen seurauksena.

Tavanomaisessa asuntopalossa olosuhteet muuttuvat hengenvaarallisiksi jo 2–3 minuutissa palon syttymisestä. Normaali toimintakykyinen asukas ehtii yleensä poistua asunnosta turvaan, mikäli palo havaitaan ajoissa. Alentunut toimintakyky sen sijaan heikentää merkittävästi asukkaan mahdollisuuksia nopeaan ja omatoimiseen pelastautumiseen. (Björkgren ym. 2017, 9.)

Poistumisturvallisuusselvityksessä kohteissa asuu tai on henkilöitä, joilla on erilaisia toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä. Iäkkäät ovat näissä kohteissa suurin asiakasryhmä. Iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen kohteet, iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ja yhteisöllisen asumisen hybridikohteet ja iäkkäiden yhteisöllisen asumisen kohteet muodostavat kolmanneksen tämän selvityksen kohteista (31 %). Näissä kohteissa ikääntyneet ovat hyvin iäkkäitä. RAI-arvioitujen asiakkaiden keski-ikä sekä yhteisöllisessä asumisessa että ympärivuorokautisessa palveluasumisessa on 85 vuotta (Edgren ym. 2025, 13).

Iäkkäiden toimintakyvyn arvioinnista kerätään valtakunnallista tietoa. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja

terveyspalveluista ns. vanhuspalvelulain (980/2012) mukaan hyvinvointialueet ovat olleet velvollisia käyttämään iäkkäiden henkilöiden palveluissa RAI-arviointia (Resident Assessment Instrument) 1.4.2024 lähtien. RAI-järjestelmä on standardoitu tiedonkeruun ja havainnoinnin välineistö. Se on tarkoitettu iäkkäiden palvelujen tai kehitysvammapalvelujen asiakkaan palvelutarpeen arviointiin sekä asiakas-, hoito-, ja kuntoutussuunnitelman laatimiseen. RAI-välineistön sisältöä ylläpitää, kehittää ja sen oikeudet omistaa kansainvälinen tutkijaverkosto interRAI. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos (THL) ylläpitää RAI-välineiden suomalaisia versioita. (THL 2024.) RAI-arvioinnista on omat arviointivälineet eri asiakasryhmille, mutta muiden kuin iäkkäiden osalta arviointi ei ole lakisääteistä eikä vastaavaa valtakunnallista arviointitietoa kerätä.

4.1 Iäkkäiden RAI-arviointi

RAI-arviointi tehdään asiakkaiden toimintakyvyn ja palvelutarpeen arvioimiseksi vanhuspalveluissa. Arviointi tehdään 6 kuukauden välein tai toimintakyvyn merkittävästi muuttuessa. RAI-arvioinnin tuottaman tiedon avulla palvelut pyritään suunnittelemaan yksilöllisesti ja kohdentamaan tarpeenmukaisesti heille, jotka niitä tarvitsevat. (THL 2025 b.)

RAI-arviointivälineistö on standardoitu tiedonkeruun ja havainnoinnin välineistö toimintakyvyn ja palvelutarpeiden arviointiin. RAI-arviointivälineistöllä yksilöllinen palvelutarve, toimintakyky, terveydentila ja voimavarat kartoitetaan järjestelmällisesti ja säännöllisesti. Arviointitietoa käytetään asiakkaan palvelujen suunnittelussa ja palvelujen toteuttamisen aikana tapahtuvien muutosten seuraamisessa. (Kakko ym. 2024, 12–14.)

Vuonna 2024 toimintakyvyn ja palvelutarpeen RAI-arviointi oli tehty 54 prosentille (5 615) yhteisöllisen asumisen asukkaista ja 85 prosentille (56 487) ympärivuorokautisen hoidon asukkaista. Yhteisöllisessä asumisessa kolmannes (29 %) ja ympärivuorokautisessa hoidossa iso osa (69 %) asukkaista tarvitsi paljon apua arjessaan. Heikentynyt kognitio oli yhteisöllisen asumisen asukkaista kahdella kolmesta (68 %) ja ympärivuorokautisen palveluasumisen asukkaista yhdeksällä kymmenestä (89 %). Dementiadiagnoosi oli kolmella neljästä (77 %) ympärivuorokautisen hoidon asukkaista ja yli puolella (52 %) yhteisöllisen asumisen asukkaista. (THL 2025 d, 6.)

Yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen hoidon asukkaissa ne, joilla oli selvästi heikentynyt kognitio tarvitsivat usein myös paljon apua arkisuoriutumisessa. Ympärivuorokautisessa palveluasumisessa jopa neljällä viidestä on sekä heikko kognitio että heikko arkisuoriutuminen, joten he tarvitsevat henkilökunnan apua paljon. Yhteisöllisessä asumisessa heikentynyt kognitio ja heikentynyt arkisuoriutuminen on puolella asukkaista (50 %). (THL 2025 d, 8.)

RAI-arviointien kattavuuksissa on eroja hyvinvointialueiden välillä. Yhteisöllisen asumisen RAI-arvioitujen asiakkaiden heikentyneen kognition ja dementiadiagnoosin yleisyydessä on alueellista vaihtelua hyvinvointialueiden välillä, ympärivuorokautisen palveluasumisen osalta suurta vaihtelua ei esiintynyt vuoden 2024 vertailutiedossa. (THL 2025 d, 3–9). Keskeiset RAI-mittarit hyvinvointialueittain liitteissä 5 ja 6.

4.2 EVAC-mittari

RAI-arviointimittareista on kehitetty erityisesti poistumisturvallisuutta arvioiva mittari RAI EVAC. Mittari arvioi henkilön kykyä poistua palotilanteesta. Mittari muodostuu 9 portaisesta asteikosta, jossa 1 tarkoittaa, että henkilön kyky poistua palotilanteesta ei ole heikentynyt ja 9 tarkoittaa, että henkilö tarvitsee poistumiseen runsaasti apua (THL 2025 c, Oksanen nd.)

EVAC-mittari ei ole vakiintunut käyttöön valtakunnallisesti, eikä avoimista lähteistä ole saatavilla tietoa, mitkä alueet sitä käyttävät. Mittarista ei myöskään kerätä säännöllistä vertailutietoa samoin, kuin laajasta ikääntyneiden RAI-arvioinnista. Tiedossa ei myöskään ole, miten EVAC-mittaria käyttävät hyvinvointialueet hyödyntävät arvioinnin tuloksia poistumisturvallisuuden suunnittelussa. Huomionarvioista on myös, että mittari sisältyy kotihoidossa käytettäviin RAI-välineisiin kuten interRAI-HC, RAI MDS-HC, RAI CHA ja RAI FS (THL 2025 c).

EVAC mittarin kehittämistyötä on tehty Pirkanmaan alueella yhteistyössä pelastustoimen ja kotihoidon kanssa. He käyvät vuosittain läpi EVAC-mittarilla arvioitua kotihoidon asiakkaita. Asiakkaat, joiden mittaritulos on seitsemästä yhdeksään kattaa noin 10 % kotihoidon asukkaista. EVAC-mittaria ei ole integroitu osaksi kotihoidon RAI-arviointia. (Oksanen 9.11.2025.)

5 Tutkimuskysymykset, aineisto ja menetelmät

5.1 Tutkimuskysymykset

SPEK pyysi pelastuslaitoksilta tietoa kunkin alueen poistumisturvallisuusselvitysvelvollista kohteista, selvitysten tasosta ja kohteiden palontorjuntatekniikasta.

Hankkeessa pyritään vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Paljonko poistumisturvallisuusselvitysvelvollisia kohteita on (hyvinvointialueittain)?
2. Mikä on poistumisturvallisuusselvityskohteiden turvallisuustaso pelastusviranomaisen arvion mukaan?
3. Mitkä tekniset suojaustoimenpiteet on toteutettu?

Hankkeen alkuperäiseen neljänteen asetettuun tutkimuskysymykseen: *Onko toimintakykyarvioinnin yhteydessä hankituilla tiedoilla (RAI) korrelaatiota kohteiden turvallisuustasoon* hankkeessa ei pystytty vastaamaan. Pelastustoimen tapa luokitella kohteita ja tarkastella kohteita osana laajempia rakennuskokonaisuuksia eroaa THL:n kohdetiedoista, eikä tiedot olisi yhdistettävissä luotettavasti. RAI-arviointitiedon osalta pienissä yksiköissä on myös riski, että nämä tiedot voisivat yhdistyä joko yksikköön tai yksittäisiin henkilöihin, mikä vaarantaisi asukkaiden yksityisyyden. RAI-arviointi koskee ainoastaan ikääntyneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ja ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen asukkaiden asiakkaita. Vuoden 2024 RAI-arviointitietoa valtakunnallisella tasolla kuvattu edellisessä kappaleessa ja hyvinvointialuekohtaista arviointitietoa liitteissä 5 ja 6.

5.2 Aineisto ja menetelmät

SPEK lähetti kaikille hyvinvointialueille julkisuuslain (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/199) nojalla tietopyynnön hyvinvointialueiden

poistumisturvallisuusselvitysvelvollisista kohteista: kohdetyypeistä, toiminnanharjoittajasta (yksityinen vai julkinen), pelastusviranomaisen arviosta, poistumisturvallisuusselvityksen tasosta (kyllä/ ei / selvitys kesken) ja palontorjuntatekniikasta.

Kaikki hyvinvointialueet Pohjois-Savoa lukuun ottamatta vastasivat tietopyyntöön ja toimittivat tiedot alueen selvitysvelvollisista kohteista, pelastusviranomaisen arvion selvitysten tasosta ja tiedot palontorjuntatekniikan käytöstä. Kahdelle alueelle tehtiin pyynnöstä erillinen tutkimuslupahakemus ja toimitettiin erillinen tutkimussuunnitelma. Nämä alueet myönsivät tutkimusluvan SPEKille.

Hyvinvointialueiden toimittamat kohdelistaukset tarkistettiin verraten tietoja THL:n TOPI-toimipaikkarekisterin tietoihin (THL 2025 a), aluehallintovirastolta (AVI), Rikosseuraamuslaitokselta (RISE) ja Poliisihallitukselta saatuihin kohdelistoihin sekä Maahanmuuttoviraston ja hyvinvointialueiden verkkosivuilta löydettäviin tietoihin. Kohteiden nimiä ja kohdetyypejä ja/tai palvelualoja saatettiin tarkentaa ja pyytää pelastuslaitoksilta tarkennuksia puuttuvien tietojen osalta.

Näiden tarkastuskierrosten jälkeen ainestoa yhdenmukaistettiin muun muassa kohdeluokittelun osalta. Pelastuslaitosten ja sote-alan lähestymistapa kohteiden määrittämiseen on hieman erilainen. Pelastuslaitosten näkökulmasta yksi isompi rakennuskompleksi on yksi kohde, kun sote-toimijoiden näkökulmasta siinä on useita eri kohteita ns. yksiköitä. Tämän takia kohteita yhdistettiin joiltain osin. Aineistoon otettiin sellaiset ajantasaiset ja toiminnassa olevat kohteet, jotka tunnistettiin relevanteiksi, ja epäselvät kohteet jätettiin pois aineistosta.

Aineiston kokoaminen ja tietojen kerääminen on ollut joillekin alueille työlästä, kun taas osalla hyvinvointialueista seurantalistaa ja tietojen ylläpito ovat olleet esimerkillisen ajantasaisia. Poistumisturvallisuusselvitysvelvollisten kohteiden valvontaa haastavat kuitenkin osin kankeat tietojärjestelmät ja tiedonkulun puutteet. Vaikka pelastuslaki velvoittaa toiminnanharjoittajaa ilmoittamaan toiminnan muutoksista, käytännössä tiedon siirtymisessä eri viranomaisten välillä on havaittu viiveitä. Kohteiden nimet tai palvelualaa koskevat tiedot saattoivat olla vanhentuneita. Sosiaali- ja terveydenhuolto on ollut myllerryksessä viime vuosina. Tämä näkyy muun muassa siinä, että yksiköt muuttuvat. Entisiä terveyskeskuksia muutetaan sote-keskuksiksi, mikä vähentää vuodeosastojen määrää. Entiset palvelutalot ovat muuttuneet yhteisöllisen asumisen yksiköiksi ja myös uusia on perustettu, eikä näiden kohteiden poistumisturvallisuusselvitysvelvollisuutta aina tunnisteta.

Pelastuslaitosten toimittamat kohdelistat olivat Microsoft Excel tiedostoja, joista ne yhdistettiin yhdeksi valtakunnalliseksi aineistoksi. Aineistoa yhdenmukaistettiin ja luokiteltiin Excel ympäristössä ja yhteenvetojen tekemisessä hyödynnettiin Pivot-taulukointia.

Aineisto kattaa yhteensä 4175 poistumisturvallisuusselvitysvelvollista kohdetta 20 hyvinvointialueelta. Pelastuslaitokset toimivat hyvinvointialueittain, paitsi Keski-Uusimaan pelastustoimen alueeseen kuuluvat sekä Keski-Uudenmaan että Vantaa-Keravan hyvinvointialueet. Alueesta käytetään tässä raportissa nimitystä Keski-Uusimaa. Helsingin kaupunki vastaa Helsingin alueen sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluista, ja se rinnastetaan hyvinvointialueeksi.

Hyvinvointialueet ja pelastustoimen alueet ovat aloittaneet toimintansa nykyisessä muodossa 1.1.2023 hyvinvointialueiden käynnistymisen myötä. Poistumisturvallisuusselvitysvelvollisten kohteiden määrä hyvinvointialueittain vaihtelee reilusta viidestäkymmenestä lähes neljäänsataan kohteeseen. Tarkemmin kuvattu taulukossa 1, jossa hyvinvointialueitta kohteiden lukumäärä ja prosenttiosuus aineistosta.

■ Taulukko 1: Kohteiden määrä ja osuus aineistosta hyvinvointialueittain

Hyvinvointialue	kohteiden lukumäärä	%-osuus aineistosta
Pohjois-Pohjanmaa	390	9 %
Varsinais-Suomi	387	9 %
Pirkanmaa	350	8 %
Helsinki	311	7 %
Keski-Uusimaa	297	7 %
Keski-Suomi	290	7 %
Länsi-Uusimaa	236	6 %
Satakunta	230	6 %
Päijät-Häme	224	5 %
Etelä-Pohjanmaa	206	5 %
Lappi	201	5 %
Etelä-Savo	176	4 %
Pohjanmaa	167	4 %
Pohjois-Karjala	150	4 %
Kymenlaakso	141	3 %
Kanta-Häme	113	3 %
Etelä-Karjala	99	2 %
Itä-Uusimaa	81	2 %
Kainuu	72	2 %
Keski-Pohjanmaa	54	1 %
Kaikki yhteensä	4175	100 %

* Pohjois-Savon poistumisturvallisuusselvitysvelvollisten kohteiden tiedot eivät ole mukana raportissa.

6 Tulokset

Selvityksen perusteella hyvinvointialueilla (pl. Pohjois-Savo) on 4175 poistumisturvallisuusselvitysvelvollista kohdetta. Näistä 77 %:ssa poistumisturvallisuusselvitys on pelastusviranomaisen arvion mukaan hyväksyttävällä tasolla, 6 %:ssa ei hyväksyttävällä tasolla ja 18 %:ssa poistumisturvallisuusselvitys on kesken. Edellisessä selvityksessä vuonna 2015 (Männikkö ym. 2015, 12) riittävällä tasolla selvitykset olivat 83 %:ssa kohteista ja ei riittävällä tasolla 17 %:ssa. Vaikuttaa, että ei hyväksyttävällä tasolla olevien poistumisturvallisuusselvitysten määrä on vähentynyt kymmenen vuoden takaisesta selvityksestä.

Vastausvaihtoehdon poistumisturvallisuusselvitys kesken taustalla voi olla useita erilaisia tekijöitä, kuten se, että toimitetun selvityksen arviointi on kesken, se on tekeillä tai pelastusviranomainen ei ole saanut materiaalia arviointia varten ja sitä odotetaan toiminnanharjoittajalta. Yksityiskohtaisemmin näitä tekijöitä ei ole tässä hankkeessa tutkittu.

Pelastusviranomaisten välillä on eroja siinä, miten poistumisturvallisuusselvitysvelvolliset kohteet luokitellaan ja millaisia toimintoja tulkitaan lain mukaan selvitysvelvollisiksi. Asumisyksiköistä käytetään erilaisia käsitteitä, mikä aiheuttaa epäselvyyttä. Esimerkki käsitteet kotihoidon ryhmäkoti tai seniorien palvelutalo eivät suoraan kerro, ovatko nämä asumismuodot sosiaalihuoltolain mukaisia asumispalveluja. Palvelutaloasumista markkinoidaan yhteisöllisenä palveluasumisena, vaikka todellisuudessa kyse on senioritaloasumisesta ilman palvelutarpeen arviointia ja virallista päätöstä asumispalveluista. Tällöin kohde ei kuulu poistumisturvallisuusselvitysvelvollisuuden piiriin. Kohteissa on myös tulkintaeroja, ja aineistosta selviää, että yhteisöllisen asumisen kohteita ja ammatillisia perhekoteja ei mielletä selvitysvelvollisiksi kohteiksi. Liitteessä 1 keskeiset käsitteet tarkemmin.

Poistumisturvallisuusselvitysvelvollisista kohteista julkisen palveluntuottajan kohteita on 41 % ja yksityisiä 59 %. Julkinen ja yksityinen palveluntuotanto painottuvat eri tavoin kohdetyypeittäin ja palvelualoitain. Yksityisten palveluntuottajien kohteissa pelastusviranomaiset ovat arvioineet poistumisturvallisuusselvitysten olevan hyväksyttävällä tasolla hieman useammin

(keskimäärin 78 %) kuin julkisten palveluntuottajien kohteissa (keskimäärin 75 %). Palontorjuntatekniset ratkaisut vaihtelevat kohdetyypeittäin ja palvelualoitain tarkasteltuna.

6.1 Poistumisturvallisuuden tilannekuva kohdetyypeittäin

Kohdetypit ovat pelastuslaitosten valvontajärjestelmästä tuleva tapa luokitella kohteita. Kohdetyypejä on seitsemän erilaista. Kohdetypit kuvaavat rakennuksen käyttötarkoitusta, kun taas palveluala kertoo paremmin, keitä tilojen asukkaat tai käyttäjät ovat.

Kohdetypit ovat:

- A100 = Sairaalat
- A105 = Sote-keskusten vuodeosastot
- A115 = Ympäri vuorokautisen palveluasumisen yksiköt, kuten ikääntyneiden ympärivuorokautinen palveluasuminen tai kehitysvammaisten ympärivuorokautinen palveluasuminen. Kohteet, joissa henkilökunta on paikalla ympäri vuorokauden
- A120 = Yhteisöllisen asumisen kohteet, kuten ikääntyneiden yhteisöllinen asuminen tai kehitysvammaisten yhteisöllinen asuminen. Kohteet, joissa henkilökunta ei ole paikalla ympärivuorokauden
- A125 = Tuettu asuminen, ammatilliset perhekodit
- A130 = Lastensuojelulaitokset, vankeinhoidon kohteet, ympärivuorokautisen päiväkodit.
- A145 = Eriyisryhmien oppilaitokset ja asuntolat

Jos kohteessa on useita eri kohdetyypejä, se on luokiteltu aina niin sanotun heikoimman toimintakyvyn mukaan. Esimerkiksi A105 luokituksen alla on kohteita, joiden palvelualat ovat esimerkiksi sotekeskuksen vuodeosasto ja ikääntyneiden ympärivuorokautinen palveluasuminen, joten kohde on esitetty raportissa A105 kohteena. A115 luokituksen alla taas on kohteita, joiden palvelualat ovat sekä ympärivuorokautinen palveluasuminen että yhteisöllinen asuminen, joten kohde on raportissa A115 tyyppinä.

Eri kohdetyyppien jakautuminen kuvattu taulukossa 2.

■ Taulukko 2: Eri kohdetyyppien osuus aineistossa

Kohdetyyppi	Lukumäärä	%-osuus aineistosta
A100	127	3 %
A105	146	3 %
A115	2542	61 %
A120	352	8 %
A125	264	6 %
A130	725	17 %
A145	19	0 %
Yhteensä	4175	100 %

6.1.1 Pelastusviranomaisen arvioi poistumisturvallisuus-selvitysten tasosta kohdetyypeittäin

Kohdetyypeittäin tarkasteltuna, eniten kohteita on A115 tyyppin alla (61 %). Toinen suurempi kohdetyyppi on A130 kohteet (17 %). Eniten ei hyväksyttävälle tasolla arvioituja selvityksiä on A130 kohteissa, joissa 9 %:ssa selvitykset eivät ole hyväksyttävällä tasolla. A100 kohteissa selvityksiä ei ole arvioitu hyväksyttävälle tasolle 8 %:ssa kohteista.

Parhaiten poistumisturvallisuusselvitykset toteutuvat pelastusviranomaisen arvion mukaan A145 kohteissa, joissa ne ovat hyväksyttävällä tasolla 95 %:ssa kohteista. Huomionarvioista on kuitenkin, että kohteita on kokonaisaineistossa vain 19 kappaletta. Hyväksyttävälle tasolla selvitykset on arvioitu A115 kohteissa 79 %:ssa kohteista ja A125 77 %:ssa kohteista.

Pelastusviranomaisen arvion mukaan eniten keskeneräisiä poistumisturvallisuus-selvityksiä on A105 kohteissa, joissa selvitykset ovat kesken 25 %:ssa kohteista. A120 kohteissa keskeneräisiä selvityksiä on 22 %:ssa kohteista. Taulukossa 3 kuvattu poistumisturvallisuusselvitysten taso osuuksina (%) ja lukumäärinä (n).

■ Taulukko 3: Pelastusviranomaisen arvio poistumisturvallisuusselvitysten tasosta kohdetyypeittäin

Kohdetyyppi	Ei hyväksyttävällä tasolla	Hyväksyttävällä tasolla	Selvitys kesken
A100 (127)	8 % (10)	74 % (94)	18 % (23)
A105 (146)	5 % (8)	69 % (101)	25 % (37)
A115 (2542)	4 % (109)	79 % (2001)	17 % (432)
A120 (352)	7 % (24)	72 % (252)	22 % (76)
A125 (264)	6 % (17)	77 % (204)	16 % (43)
A130 (725)	9 % (64)	74 % (537)	17 % (124)
A145 (19)	0 %	95 % (18)	5 % (1)
Yhteensä (4175)	6 % (234)	77 % (3207)	18 % (736)

Kun verrataan julkisen ja yksityisen palveluntuottajan välillä selvitysten tasoa, eri kohdetyyppien välillä on pieniä eroja. Parhaiten poistumisturvallisuusselvitykset ovat pelastusviranomaisen arvion mukaan toteutuneet julkisen palveluntuottajan erityisryhmien oppilaitoksissa ja asuntoloissa (hyväksyttävällä tasolla 100 %:ssa kohteista) ja yksityisen palveluntuottajan erityisryhmien oppilaitoksissa ja asuntoloissa (hyväksyttävällä tasolla 91 %:ssa kohteista). Näiden kohteiden määrä on kuitenkin aineistoissa vähäinen. Julkisen palveluntuottajan kohteista hyväksytyjen selvitysten osuus painottuu A100, A105, A120 ja A145 kohteisiin. Yksityisen palveluntuottajan kohteissa selvitykset ovat hyväksytyllä tasolla hieman useammin A115, A125 ja A130 kohteissa. Tarkemmin esitettynä taulukossa 4 osuuksina (%) ja lukumäärinä (n). Taulukossa lyhenne pts tarkoittaa poistumisturvallisuusselvitystä.

■ Taulukko 4: Pelastusviranomaisen arvio hyväksyttävällä tasolla olevista poistumisturvallisselvityksistä: julkisen ja yksityisen palveluntuottajan osuus kohdetyypeittäin

Kohde-tyyppi	Julkinen, pts hyväksyttävällä tasolla	Yksityinen, pts hyväksyttävällä tasolla
A100 (127)	75 % (61)	72 % (33)
A105 (146)	70 % (100)	33 % (1)
A115 (2542)	78 % (777)	79 % (1224)
A120 (352)	76 % (119)	68 % (133)
A125 (264)	67 % (28)	79 % (176)
A130 (725)	68 % (197)	78 % (340)
A145 (19)	100 % (8)	91 % (10)
Yhteensä (4175)	75 % (1290)	78 % (1917)

6.1.2 Palontorjuntatekniikka kohdetyypeittäin

Eri kohdetyyppien välillä on suuria eroja siinä, millaista palontorjuntatekniikkaa kohteissa on käytössä. Vain palovaroitin tai muu kohdekohtainen ratkaisu ainoana palontorjuntatekniikan keinona painottuu A125 ja A130 kohteissa, kun hätäkeskusyhteydellä varustettu paloilmoin yhdessä automaattisen sammutuslaitteiston kanssa painottuu A105 ja A115 kohteissa.

Palovaroitin tai muu kohdekohtainen ratkaisu ainoana palontorjuntatekniikkana on 16 %:ssa kohteista. Ainoana ratkaisuna hätäkeskusyhteydellä varustettu paloilmoin on 10 %:ssa kohteista. Automaattinen paloilmoin hätäkeskusyhteydellä ja automaattinen sammutuslaitteisto yhdessä palontorjuntateknisenä ratkaisuna on isossa osassa kohteista (68 %). A105 kohteista tällainen ratkaisu löytyy peräti 95 %:sta, A115 kohteista 86 %:sta ja A100 kohteista 64 %:sta. A100 kohteiden osalta on hyvä huomioda, että tämän luokan alla ovat sekä suuret yliopistolliset sairaalat, että pienemmät yksityisen toimijan sairaalaksi luokiteltavat kohteet.

Palovaroitin tai muu kohdekohtainen toteutus ja automaattinen sammutuslaitteisto, automaattinen paloilmoin ilman hätäkeskusyhteyttä ainoana ratkaisuna, automaattinen sammutuslaitteisto ainoana ratkaisuna tai näiden muut yhdistelmät ovat taulukon sarakkeessa ”muut yhdistelmät”.

Automaattiset sammutuslaitteistot ovat yleistyneet merkittävästi kuluneen 10 vuoden aikana. Muutosta on kuvattu tarkemmin seuraavassa kappaleessa.

Taulukossa huomioitavaa on, että aineiston kohteiden määrä on 4140, eli aineistosta puuttuu 35 kohteen osalta merkintä olemassa olevasta palontorjuntatekniikasta. Palontorjuntatekniikka kuvattu taulukossa 5 osuuksina (%) ja lukumäärinä (n).

■ Taulukko 5: Käytössä oleva palontorjuntatekniikka kohdetyypeittäin

Kohdetyyppi	Palovaroitin tai muu kohde- kohtainen toteutus	Automaattinen paloilmoin hätäkeskus- yhteydellä	Automaattinen paloilmoin hätäkeskusyhteydellä ja automaattinen sammutuslaitteisto	Muut yhdistelmät
A100 (127)	3 % (4)	29 % (37)	64 % (81)	3 % (4)
A105 (146)	1 % (1)	4 % (6)	95 % (138)	0 % (0)
A115 (2542)	3 % (81)	6 % (143)	86 % (2176)	5 % (131)
A120 (352)	20 % (69)	12 % (41)	60 % (210)	8 % (28)
A125 (264)	64 % (168)	9 % (23)	20 % (52)	7 % (19)
A130 (725)	47 % (341)	19 % (141)	22 % (160)	9 % (67)
A145 (19)	5 % (1)	32 % (6)	47 % (9)	16 % (3)
Kaikki yhteensä (4140)	16 % (655)	10 % (397)	68 % (2826)	6 % (252)

6.2 Poistumisturvallisuuden tilannekuva palvelualoitain

Palvelualat tarkoittavat eri asumismuotoja, kuten ympärivuorokautinen palveluasuminen tai yhteisöllinen asuminen tai asiakas/potilasryhmiä, kuten ikääntyneet, kehitysvammaiset tai vaikeavammaiset. Hybridikohteiksi on luokiteltu sellaiset kohteet, jossa on vähintään kaksi eri asumismuotoa ja/tai asiakasryhmää. Hybridikohteiden palvelualoja yhdistelemällä luotiin 29 pääluokkaa selkeyttämään aineistoa. Raportissa käytetyt palvelualat, niiden TOPI-toimipaikkarekisterin palvelualakoodit ja määrä aineistosta on kuvattu liitteessä 2.

Aineistosta on tunnistetavissa 111 eri tavoin luokiteltavaa palvelualaa. Palvelualojen muodostamisen pohjana on käytetty THL:n TOPI-toimipaikkojen palvelualaluokituksia, siltä osin, kun ne ovat olleet käytettävissä. Vertailu yhden palvelualan perusteella on haastavaa, sillä kohteista 57 %:ssa on määritelty yksi

palveluala, 24 %:ssa kohteista palvelualoja on kaksi, 10 %:ssa kolme ja lopuissa 9 %:ssa palvelualoja on jopa 4–11.

Selvästi suurin palveluala poistumisturvallisuusselvitysvelvollisista kohteista on ikääntyneiden ympärivuorokautinen palveluasuminen (palvelualakoodit 320 ja 310). Näiden osuus kokonaisuudesta on 20 %. Vanhainkoteja palvelualana on enää vähän, joten vanhainkodit on yhdistetty luokkaan iäkkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen.

Seuraavat suurimmat palvelualat ovat kehitysvammaisten ja vammaisten ympärivuorokautisen palveluasumisen hybridiyksiköt (palvelualakoodit 420 ja 620), lastensuojelulaitokset, iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ja yhteisöllisen asumisen hybridiyksiköt (palvelualakoodit 320 ja 380), ympärivuorokautisen palveluasumisen hybridiyksikkö, jossa on useita eri asiakasryhmiä (useita palvelualakoodeja) sekä ammatilliset perhekodit ja sote-keskusten vuodeosastot (palvelualakoodi 121). Aineiston alkuperäisestä 111 eri tavoin luokitellusta kohteesta palvelualoja on yhdistetty siten, että aineistosta on muodostettu 29 eri palvelualaa.

6.2.1 Pelastusviranomaisen arvio poistumisturvallisuusselvitysten tasosta palvelualoittain

Palvelualoittain verrattuna poistumisturvallisuusselvitykset ovat pelastusviranomaisen arvion mukaan hyväksyttävällä tasolla valtaosassa kohteista. Suhteessa eniten ei hyväksyttävällä tasolla olevia selvityksiä on päiväkodeissa, joissa 19 %:ssa kohteista selvitykset eivät ole pelastusviranomaisen arvioinnin mukaan riittävällä tasolla. Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien tuetussa asumisessa selvitykset eivät ole arvioinnin mukaan hyväksyttävällä tasolla 10 %:ssa kohteista.

Palvelualoittain useimmin hyväksyttävälle tasolle arvioitua poistumisturvallisuusselvitykset ovat erityisryhmien oppilaitoksissa tai asuntoloissa (95 % kohteista), vastaanottokeskuksissa (90 % kohteista), kuntoutuslaitoksissa (88 % kohteista) ja perhekuntoutusyksiköissä (85 % kohteista).

Lisäksi pelastusviranomaisen arvion mukaan selvitykset ovat hyväksyttävällä tasolla pääosin myös mielenterveyskuntoutujien ympärivuorokautisen palveluasumisen kohteissa (82 %:ssa kohteista), kehitysvammaisten ja vammaisten ympärivuorokautisen palveluasumisen hybridikohteissa (80 %:ssa kohteista), ympärivuorokautisen palveluasumisen hybridikohteissa, joissa on useita asiakasryhmiä (79 %:ssa kohteista), mielenterveyskuntoutujien

ympärivuorokautisen palveluasumisen ja yhteisöllisen asumisen hybridikohteissa (79 %:ssa kohteista) sekä ympärivuorokautisen palveluasumisen, yhteisöllisen asumisen ja tuetun asumisen hybridikohteissa, joissa on useita asiakasryhmiä (79 %:ssa kohteista).

Eniten keskeneräisiksi arvioituja poistumisturvallisuusselvityksiä on kehitysvammaisten ja vammaisten yhteisöllisen asumisen hybridiyksiköissä (32 %:ssa kohteista), kehitysvammaisten tuetun asumisen kohteissa (31 %:ssa kohteista), sote-keskusten vuodeosastoilla (25 %:ssa kohteista), iäkkäiden yhteisöllisen asumisen yksiköissä (23 %:ssa kohteista) ja vankilakohteissa (22 %:ssa kohteista). Taulukossa 6 kuvattu on kymmenen suurimman palvelualan selvitysten taso osuuksina (%) ja lukumäärinä (n). Tarkemmin tiedot kaikkien palvelualojen osalta liitteessä 3.

■ Taulukko 6: Pelastusviranomaisen arvio poistumisturvallisuusselvitysten tasosta palvelualoittain

Palveluala	Ei hyväksyttävällä tasolla	Hyväksyttävällä tasolla	Selvitys kesken
ikäkkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen (857)	4 % (36)	78 % (667)	18 % (154)
Hybridi: Kehitysvammaisten ja vammaisten ympärivuorokautinen palveluasuminen (590)	5 % (30)	80 % (470)	15 % (90)
Lastensuojelulaitos (493)	6 % (32)	77 % (378)	17 % (83)
Hybridi: Iäkkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen ja yhteisöllinen asuminen (341)	4 % (14)	77 % (242)	18 % (58)
Hybridi: Ympärivuorokautinen palveluasuminen, useita asiakasryhmiä (263)	5 % (14)	79 % (209)	15 % (40)
Ammatillinen perhekoti (152)	5 % (7)	78 % (118)	18 % (27)
Sote-keskuksen vuodeosasto (150)	5 % (8)	69 % (104)	25 % (38)
Hybridi: Ympärivuorokautinen palveluasuminen ja yhteisöllinen asuminen, useita asiakasryhmiä (145)	5 % (7)	77 % (112)	18 % (26)
Päiväkoti (139)	19 % (27)	64 % (89)	17 % (23)
Mielenterveyskuntoutujien yhteisöllinen asuminen (132)	10 % (13)	72 % (95)	18 % (24)
Kaikki palvelualat (4175)	6 % (232)	77 % (3207)	18 % (736)

Palvelualoittain tarkasteltuna julkisen ja yksityisen palveluntuottajan väliset erot painotuksissa tulevat selkeämmin esiin. Yksityisen palveluntuottajan kohteita ovat valtaosa ammatillisista perhekodeista (99 % kohteista),

lastensuojelulaitoksista (81 % kohteista), mielenterveyskuntoutujien ympärivuorokautisen palveluasumisen ja yhteisöllisen asumisen hybridikohteista (85 % kohteista) sekä mielenterveyskuntoutujien ympärivuorokautisen palveluasumisen kohteista (85 % kohteista). Julkisen palveluntuottajan kohteita ovat pääasiassa sote-keskusten vuodeosastot (97 % kohteista) ja päiväkodit (90 % kohteista).

Palvelualoittain tarkasteltuna yksityisen ja julkisen palveluntuottajan välillä on hieman eroja hyväksyttäväksi arvioitujen poistumisturvallisuusselvitysten tilassa, joskin kohteiden määrässä on merkittäviä eroja. Taulukossa 7 on kuvattu pelastusviranomaisen arvio hyväksyttävällä tasolla olevista poistumisturvallisuusselvityksistä julkisen ja yksityisen palveluntuottajan kohteissa palvelualoittain osuuksina (%) ja lukumäärinä (n). Taulukossa lyhenne pts tarkoittaa poistumisturvallisuusselvitystä.

■ Taulukko 7: Julkisten ja yksityisten palveluntuottajien hyväksyttävällä tasolle arroidut poistumisturvallisuusselvitykset palvelualoittain

Palveluala	Julkinen, pts hyväksyttävällä tasolla	Yksityinen, pts hyväksyttävällä tasolla
Iäkkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen (857)	77 % (306)	78 % (361)
Hybridi: Ympäri- ja vuorokautinen palveluasuminen kehitysvammaisille ja vammaisille (590)	79 % (220)	80 % (250)
Lastensuojelulaitos (493)	74 % (69)	77 % (309)
Hybridi: Iäkkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen ja yhteisöllinen asuminen (314)	79 % (103)	76 % (139)
Hybridi: Ympäri- ja vuorokautinen palveluasuminen useita asiakasryhmiä (263)	70 % (38)	82 % (171)
Ammatillinen perhekoti (152)	100 % (2)	77 % (116)
Sote-keskuksen vuodeosasto (150)	70 % (103)	33 % (1)
Hybridi: Ympäri- ja vuorokautinen palveluasuminen ja yhteisöllinen asuminen useita asiakasryhmiä (145)	79 % (33)	77 % (79)
Päiväkoti (139)	62 % (77)	86 % (12)
Mielenterveyskuntoutujien yhteisöllinen asuminen (132)	71 % (20)	73 % (75)
Kaikki palvelualat (4175)	75 % (1290)	78 % (1917)

6.2.2 Palontorjuntatekniikka palvelualoittain

Palontorjuntatekniikan ratkaisut vaihtelevat myös palvelualoittain tarkasteltuna. Palovaroitin tai muu kohdekohtainen ratkaisu ainoana palontorjuntatekniikan ratkaisuna on tyypillisin ammatillisissa perhekodeissa (90 %:ssa kohteista) ja lastensuojelulaitoksissa (58 %:ssa kohteista). Kaikkia kohteita tarkastellessa palovaroitin tai muu kohdekohtainen ratkaisu on 16 %:ssa selvitysvelvollisista kohteista.

Hätäkeskusyhteydellä varustettu automaattinen paloilmoitin ja automaattinen sammutuslaitteisto puolestaan on 68 %:ssa kaikista kohteista. Yleisin se on sote-keskusten vuodeosastoilla (95 %:ssa kohteista), iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköissä (94 %:ssa kohteista) ja iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ja iäkkäiden yhteisöllisen asumisen hybridiyksiköissä (90 %:ssa kohteista).

Taulukosta 8 aineiston 10 yleisintä palvelualaa ja näiden palontorjuntatekniikka osuuksina (%) ja lukumäärinä (n). Tässä taulukossa huomioitavaa on, että aineistosta puuttuu 35 kohteen osalta merkintä olemassa olevasta palontorjuntatekniikasta.

■ Taulukko 8: Kymmenen yleisimmän palvelualan palontorjuntatekniikka

Palveluala	Palovaroitin tai muu kohdekohtainen toteutus	Automaattinen paloilmoitin hätäkeskus-yhteydellä	Automaattinen paloilmoitin hätäkeskus-yhteydellä ja automaattinen sammutuslaitteisto	Muut yhdistelmät
lääkkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen (857)	0 % (4)	4 % (30)	94 % (805)	2 % (18)
Hybridi: Ympärivuorokautinen palveluasuminen kehitysvammaisille ja vammaisille (590)	3 % (17)	5 % (28)	85 % (502)	7 % (43)
Lastensuojelulaitos (493)	58 % (284)	14 % (68)	14 % (71)	14 % (70)
Hybridi: lääkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen ja yhteisöllinen asuminen (314)	1 % (2)	5 % (17)	90 % (282)	4 % (13)
Hybridi: Ympärivuorokautinen palveluasuminen useita asiakasryhmiä (263)	6 % (15)	5 % (14)	83 % (219)	6 % (15)
Ammatillinen perhekoti (152)	90 % (137)	1 % (2)	2 % (3)	7 % (10)
Sote-keskuksen vuodeosasto (150)	1 % (1)	4 % (6)	95 % (142)	1 % (1)
Hybridi: Ympärivuorokautinen palveluasuminen ja yhteisöllinen asuminen useita asiakasryhmiä (145)	5 % (7)	5 % (7)	78 % (113)	12 % (18)
Päiväkoti (139)	27 % (38)	32 % (45)	35 % (48)	6 % (8)
Mielenterveyskuntoutujien yhteisöllinen asuminen (132)	30 % (40)	13 % (17)	43 % (57)	14 % (18)
Muut (940)	13 % (120)	17 % (163)	62 % (584)	7 % (68)
Yhteensä	16 % (665)	10 % (397)	68 % (2826)	7 % (282)

Automaattisen sammutuslaitteiston yleisyys on lisääntynyt merkittävästi vuoden 2015 selvityksestä (ks. Männistä ym.). Tuolloin terveyskeskusten vuodeosastoista 66 %:ssa kohteista oli automaattinen sammutuslaitteisto, kun vastaava luku on nyt 95 %. Vanhusten ympärivuorokautisessa palveluasumisessa automaattinen sammutuslaitteisto oli aiemmassa selvityksessä 73 %:ssa kohteista, kun nyt se löytyy 94 %:sta.

Mielenterveyskuntoutujien yhteisöllisen asumisen yksiköiden sammutuslaitteistojen määrä on lisääntynyt jonkin verran. Nyt 43 %:ssa kohteista on automaattisen sammutuslaitteisto, kun edellisessä selvityksessä näin oli 37 %:ssa kohteista.

6.3 Asumismuotojen väliset erot

Poistumisturvallisuusselvitysvelvollisista kohteista valtaosa (lähes 3 000) on sosiaalihuoltolain mukaisia asumispalvelun kohteita. Tällaisia asumismuotoja ovat tilapäinen asuminen, tuettu asuminen, yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen (1301/2014).

Tilapäistä asumista järjestetään pääasiassa asuntoa välittömästi tarvitseville ihmisille. Tilapäinen asuminen näyttäytyy tämän selvityksen aineistossa palvelumuodossa ensisuoijat tai vaihtoehtoisesti tilapäistä asumista järjestetään osana päihde- ja mielenterveyskuntoutujien muita asumispalveluja, kuten tuettua asumista. Tilapäistä asumista ei käsitellä tässä raportissa omana palvelumuotona.

Tuettua asumista puolestaan järjestetään pääasiassa kehitysvammaisille ja päihde- ja mielenterveyskuntoutujille. Aineistosta näitä on tunnistettavissa hieman yli sata yksikköä. Yhteisöllistä asumista ja ympärivuorokautista palveluasumista järjestetään useille eri asiakasryhmille, joko kohdennetusti tai hybridiyksiköissä.

Tuetun asumisen kohteissa hyväksyttävälle tasolle arvioitujen poistumisturvallisuusselvitysten määrässä on isoa vaihtelua päihde- ja mielenterveyskuntoutujien ja kehitysvammaisten tuetun asumisen yksiköiden välillä. Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien yksiköissä selvitykset ovat arvioitu hyväksyttävälle tasolle 81 %:ssa kohteista, kun kehitysvammaisten tuetun asumisen yksiköissä hyväksyttävälle tasolle ne on arvioitu 66 %:ssa kohteista. Paloilmoitin hätäkeskusyhteydellä ja automaattinen sammutuslaitteisto on alle puolessa kohteista molemmissa asumismuodoissa.

Yhteisöllisen asumisen kohteissa selvitykset ovat pelastusviranomaisen arvion mukaan pääasiassa hyväksyttävällä tasolla: osuus vaihtelee 70–75 %:n välillä. Eniten hyväksytyksi arvioituja selvityksiä on yhteisöllisen asumisen hybridiyksiköissä, joissa on useita eri asiakasryhmiä (75 %:ssa kohteista).

Paloilmoittimen (häätäkeskusyhteydellä) ja automaattisen sammutuslaitteiston yleisyys vaihtelee eri palvelualojen välillä suuresti. Mielenterveyskuntoutujien yhteisöllisen asumisen yksiköissä sellainen on 43 %:ssa kohteista, kun iäkkäiden yhteisöllisen asumisen yksiköissä laitteet ovat 86 %:ssa kohteista. Yhteisöllisen asumisen hybridiyksiköissä, joissa on useita eri asiakasryhmiä, laitteisto on 45 %:ssa kohteista.

Asumismuotoja verratessa eniten hyväksyttävälle tasolle arvioituja poistumisturvallisuusselvityksiä on ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköissä (78–82 %:ssa kohteista). Mielenterveyskuntoutujien ympärivuorokautisessa palveluasumisessa selvitykset ovat pelastusviranomaisen arvion mukaan yleisimmin hyväksyttävällä tasolla (82 %:ssa kohteista). Paras kattavuus automaattisella paloilmoittimella (häätäkeskusyhteydellä) ja automaattisella sammutuslaitteistolla on iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköissä ja useampien kohderyhmien yksiköissä (83–94 %:ssa kohteista). Mielenterveyskuntoutujien ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköissä paloilmoittimet häätäkeskusyhteydellä ja automaattinen sammutuslaitteisto on 68 %:ssa kohteista.

Eri asumismuotoja yhdistelevisä hybridiyksiköissä on hyväksytyksi arvioitujen selvitysten osuudessa vaihtelua (66–79 %:ssa kohteista). Näistä valtaosa on varustettu automaattisella häätäkeskukseen kytketyllä paloilmoittimella ja automaattisella sammutuslaitteistolla (73–90 %:ssa kohteissa). Pelastusviranomaisen arvion mukaan vähiten hyväksyttävällä tasolla olevia poistumisturvallisuusselvityksiä on kehitysvammaisten asumismuodoissa: sekä tuetussa asumisessa että yhteisöllisen ja tuetun asumisen hybridiyksiköissä.

On hyvä huomioda, että asukasryhmien sisällä toimintakyvyn vaihtelut voivat olla suuria, ja erityisen suuria ne ovat silloin, kun samassa yksikössä on eri asiakasryhmiä. Esimerkiksi ikääntyneillä asukkailla voivat korostua kognitiivisen toimintakyvyn haasteet, heikentynyt kognitio on valtaosalla yhteisöllisen asumisen asukkaista (68 %) ja ympärivuorokautisen palveluasumisen asukkaista (89 %) (THL 2025 b). Tarkemmin liitteissä 5 ja 6. Vaikeavammaisilla puolestaan voi korostua fyysisen toimintakyvyn haasteet. Eri asiakasryhmillä voi olla käytössään erilaisia apuvälineitä, jotka vaikuttavat poistumiseen. Taulukossa 9 asumismuotojen ja palvelualojen hyväksytyt poistumisturvallisuusselvitykset ja

automaattisten paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen määrä osuuksina (%) ja lukumäärinä (n). Taulukossa lyhenne pts tarkoittaa poistumisturvallisuusselvitystä.

■ Taulukko 9: Hyväksytyksi arvioitujen poistumisturvallisuusselvitysten ja automaattisen paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen osuudet ja määrät eri palvelualoittain ja eri asumismuodoittain

Asumismuoto	Palveluala	pts hyväksyt- tävällä tasolla	Automaattinen palo- ilmoitin häätäkeskus- yhteydellä ja automaat- tinen sammutuslaitteisto
Tuettu asuminen	Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien tuettu asuminen (80)	81 % (65)	46 % (37)
Tuettu asuminen	Kehitysvammaisten tuettu asuminen (29)	66 % (19)	41 % (12)
Yhteisöllinen asuminen	Mielenterveyskuntoutujien yhteisöllinen asuminen (132)	73 % (95)	43 % (57)
Yhteisöllinen asuminen	Iäkkäiden yhteisöllinen asuminen (106)	70 % (74)	86 % (91)
Yhteisöllinen asuminen	Hybridi: Yhteisöllinen asuminen, useita asiakasryhmiä (77)	75 % (58)	45 % (35)
Ympärivuorokautinen palveluasuminen	Iäkkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen (857)	78 % (667)	94 % (805)
Ympärivuorokautinen palveluasuminen	Hybridi: Ympärivuorokautinen palveluasuminen kehitysvammaisille ja vammaisille (590)	80 % (470)	85 % (502)
Ympärivuorokautinen palveluasuminen	Hybridi: Ympärivuorokautinen palveluasuminen useita asiakasryhmiä (263)	79 % (209)	83 % (219)
Ympärivuorokautinen palveluasuminen	Mielenterveyskuntoutujien ympärivuorokautinen palveluasuminen (88)	82 % (72)	68 % (60)
Useita asumismuotoja	Hybridi: Iäkkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen ja yhteisöllinen asuminen (314)	77 % (242)	90 % (282)
Useita asumismuotoja	Hybridi: Ympärivuorokautinen palveluasuminen ja yhteisöllinen asuminen useita asiakasryhmiä (145)	77 % (112)	78 % (113)

Asumismuoto	Palveluala	pts hyväksyt- tävällä tasolla	Automaattinen palo- ilmoitin hätäkeskus- yhteydellä ja automaat- tinen sammutuslaitteisto
Useita asumismuotoja	Hybridi: Kehitysvammaisten ja vammainen yhteisöllinen ja tuettua asuminen (38)	66 % (25)	74 % (28)
Useita asumismuotoja	Hybridi: Mielenterveyskuntoutujien ympäri vuorokautinen palvelu- asuminen ja yhteisöllinen asuminen (89)	79 % (70)	73 % (60)
Useita asumismuotoja	Hybridi: Ympäri vuorokautinen palveluasuminen, yhteisöllinen asuminen ja tuettu asuminen useita asiakasryhmiä (87)	79 % (69)	80 % (70)
Useita asumismuotoja	Hybridi: Ympäri vuorokautinen palveluasuminen ja tuettu asuminen, useita asiakasryhmiä (14)	79 % (11)	86 % (12)

6.4 Poistumisturvallisuus hyvinvointialueittain

Hyvinvointialueet eroavat toisistaan niin asukasmäärissään kuin poistumisturvallisuusselvitysvelvollisten kohteiden määrissä. A100 eli sairaalakohteiden määrissä on merkittäviä eroja hyvinvointialueiden välillä: esimerkiksi Helsingissä A100 kohteita on 36 kappaletta, kun Etelä-Karjalassa, Itä-Uudellamaalla, Kainuussa ja Pohjanmaalla kohteita on kullakin hyvinvointialueella vain yksi. A115 eli ympärivuorokautisen palveluasumisen kohteet ovat suurin kohdeluokka kaikilla alueilla. Puolestaan A145 eli erityisryhmien oppilaitoksia/asuntoloita ei ole kaikilla hyvinvointialueilla. Tarkemmin kohteiden määrät kohdetyypeittäin taulukossa 10.

■ Taulukko 10: Eri kohdetyytit hyvinvointialueittain

Hyvinvointialue	A100	A105	A115	A120	A125	A130	A145	Kaikki yhteensä
Etelä-Karjala	1	4	65	9	6	14	–	99
Etelä-Pohjanmaa	4	12	120	23	6	40	1	206
Etelä-Savo	3	5	96	19	16	34	3	176
Helsinki	36	1	189	27	21	37	–	311
Itä-Uusimaa	1	2	54	3	11	10	–	81
Kainuu	1	4	46	6	1	14	–	72
Kanta-Häme	2	3	78	11	2	16	1	113
Keski-Pohjanmaa	1	2	35	7	2	7	–	54
Keski-Suomi	3	8	166	38	15	57	3	290
Keski-Uusimaa	5	5	174	20	36	56	1	297
Kymenlaakso	6	5	88	10	2	29	1	141
Lappi	3	10	128	21	10	29	–	201
Länsi-Uusimaa	3	7	148	15	7	54	2	236
Pirkanmaa	15	15	205	29	18	67	1	350
Pohjanmaa	2	10	116	10	5	23	1	167
Pohjois-Karjala	2	12	108	14	9	5	–	150
Pohjois-Pohjanmaa	18	14	232	37	25	61	3	390
Päijät-Häme	5	3	113	16	36	49	2	224
Satakunta	1	11	134	12	14	58	–	230
Varsinais-Suomi	15	13	247	25	22	65	–	387
Kaikki yhteensä	127	146	2542	352	264	725	19	4175

6.4.1 Kohdetyyppien erot hyvinvointialueittain

Hyvinvointialueiden välillä on eroja myös eri kohdetyyppien poistumisturvallisuusselvitysten tasossa. A100 kohteiden osalta poistumisturvallisuusselvitykset ovat pelastusviranomaisen arvion mukaan hyväksyttävällä tasolla keskimäärin 74 %:ssa kohteista, mutta selkeästi vähemmän hyväksyttävälle tasolle arvioituja selvityksiä on Länsi-Uudellamaalla (ei yhdessäkään kohteessa), Lapis-
sa (33 %:ssa kohteista), Päijät-Hämeessä (40 %:ssa kohteista), Kanta-Hämeessä ja Satakunnassa (50 %:ssa kohteista).

A105 kohteet ovat arvion mukaan hyväksyttävällä tasolla keskimäärin 69 %:ssa kohteista. A115 kohteiden poistumisturvallisuusselvitykset ovat arvioitu olevan hyväksyttävällä tasolla valtaosassa kohteista (79 %:ssa).

A120 kohteissa poistumisturvallisuusselvitykset ovat pelastusviranomaisen arvion mukaan hyväksyttävällä tasolla 72 %:ssa kohteista. A125 kohteiden poistumisturvallisuusselvitykset on arvioitu olevan hyväksyttävällä tasolla valtaosassa kohteista (78 %:ssa kohteista).

A130 kohteissa painottuvat lastensuojelunlaitokset, ja näissä pelastusviranomaisen arvion mukaan selvitykset ovat hyväksyttävällä tasolla noin kolmessa

neljästä kohteesta (74 %). A145 kohteita on kokonaisuudessaan vähän, ja niitä on 11 hyvinvointialueella. Lähes kaikki selvitykset ovat pelastusviranomaisen arvion mukaan hyväksyttävällä tasolla (95 %:ssa kohteista).

Hyväksytyjen poistumisturvallisuusselvitysten määrissä on eroja hyvinvointialueittain. Pelastusviranomaisen arvion mukaan hyväksyttävällä tasolla olevia selvityksiä on eniten Kainuun (99 %), Etelä-Karjalan (97 %), Etelä-Savon (97 %), Keski-Suomen (94 %), Keski-Pohjanmaan (93 %), Keski-Uudenmaan (91 %) ja Päijät-Hämeen (91 %) alueilla. Tarkemmin taulukossa 11 hyväksyttävälle tasolle arvioidut selvitykset osuuksina (%) ja lukumäärinä (n).

■ Taulukko 11: Pelastusviranomaisen arvio hyväksyttävällä tasolla olevista poistumisturvallisuusselvityksistä hyvinvointialueittain

Hyvinvointialue	A100	A105	A115	A120	A125	A130	A145	kaikki kohdetypit hyväksyt.
Etelä-Karjala	100 % (1)	75 % (3)	98 % (64)	100 % (9)	83 % (5)	100 % (14)	–	97 % (96)
Etelä-Pohjanmaa	50 % (2)	67 % (8)	75 % (90)	52 % (12)	83 % (5)	80 % (32)	0 %	72 % (149)
Etelä-Savo	67 % (2)	100 % (5)	97 % (93)	100 % (19)	94 % (15)	100 % (34)	100 % (3)	97 % (171)
Helsinki	83 % (30)	100 % (1)	77 % (145)	63 % (17)	57 % (12)	59 % (22)	–	73 % (227)
Itä-Uusimaa	100 % (1)	100 % (2)	80 % (43)	100 % (3)	64 % (7)	70 % (7)	–	78 % (63)
Kainuu	100 % (1)	100 % (4)	98 % (57)	100 % (6)	100 % (1)	100 % (14)	–	99 % (71)
Kanta-Häme	50 % (1)	67 % (2)	73 % (35)	91 % (10)	50 % (1)	63 % (10)	100 % (1)	73 % (82)
Keski-Pohjanmaa	100 % (1)	100 % (2)	100 % (35)	100 % (7)	100 % (2)	43 % (3)	–	93 % (50)
Keski-Suomi	100 % (3)	88 % (7)	97 % (161)	92 % (35)	100 % (15)	86 % (49)	100 % (3)	94 % (273)
Keski-Uusimaa	100 % (5)	100 % (5)	89 % (155)	80 % (16)	97 % (35)	95 % (53)	100 % (1)	91 % (270)
Kymenlaakso	67 % (4)	40 % (2)	89 % (78)	90 % (9)	50 % (1)	83 % (24)	100 % (1)	84 % (119)
Lappi	33 % (1)	30 % (3)	30 % (39)	29 % (6)	50 % (5)	41 % (12)	–	33 % (66)
Länsi-Uusimaa	0 % (0)	57 % (4)	68 % (101)	60 % (9)	71 % (5)	70 % (38)	100 % (2)	67 % (159)
Pirkanmaa	93 % (14)	80 % (12)	90 % (185)	83 % (24)	94 % (17)	85 % (57)	100 % (1)	89 % (310)
Pohjanmaa	100 % (2)	90 % (9)	85 % (99)	80 % (8)	80 % (4)	74 % (17)	100 % (1)	84 % (140)
Pohjois-Karjala	50 % (1)	58 % (7)	72 % (78)	71 % (10)	89 % (8)	80 % (4)	–	72 % (108)
Pohjois-Pohjanmaa	83 % (15)	29 % (4)	66 % (153)	46 % (17)	72 % (18)	67 % (41)	100 % (3)	64 % (251)
Päijät-Häme	40 % (2)	100 % (3)	96 % (108)	81 % (13)	78 % (28)	96 % (47)	100 % (2)	91 % (203)
Satakunta	0 % (0)	91 % (10)	63 % (85)	42 % (5)	50 % (7)	38 % (22)	–	56 % (129)
Varsinais-Suomi	53 % (8)	62 % (8)	76 % (187)	68 % (7)	59 % (13)	57 % (37)	–	70 % (270)
Kaikki yhteensä	74 % (94)	69 % (101)	79 % (2001)	72 % (256)	78 % (204)	74 % (537)	95 % (18)	77 % (3207)

Pelastusviranomaisen arvion mukaan ei hyväksyttävällä tasolla olevien selvitysten määrä on vähäinen, sillä ei hyväksyttävällä tasolla selvitykset ovat kokonaisuudessa 6 %:ssa kohteista. Osalla hyvinvointialueista ei pelastusviranomaisen arvion mukaan ole näitä lainkaan, kun taas esimerkiksi Helsingissä ei hyväksyttävälle tasolle arvioituja poistumisturvallisuusselvityksiä on 21 %:ssa kohteista, painottuen A125 (38 %:ssa kohteista) ja A130 (32 %:ssa kohteista)

kohteisiin. Myös Satakunnassa ei hyväksyttävälle tasolle arvioituja selvityksiä on 21 %:ssa kohteista. Tällä alueella painottuvat A130 kohteet (36 %:ssa kohteista) ja A125 kohteet (31 %:ssa kohteista). Pelastusviranomaisen arvion mukaan Kainuussa, Länsi-Uudellamaalla ja Pirkanmaalla ei ole lainkaan ei hyväksyttävällä tasolla olevia selvityksiä. Taulukko 12 ei hyväksyttävälle tasolle arvioidut kohteet osuuksina (%) ja lukumäärinä (n).

■ Taulukko 12: Pelastusviranomaisen arvio ei hyväksyttävällä tasolla olevista poistumisturvallisuusselvityksistä hyvinvointialueittain

Hyvinvointialue	A100	A105	A115	A120	A125	A130	A145	Kaikki kohdetyytit ei hyväks.
Etelä-Karjala	0 % (0)	25 % (1)	2 % (1)	0 % (0)	25 % (1)	0 % (0)	–	3 % (3)
Etelä-Pohjanmaa	0 % (0)	8 % (1)	8 % (10)	9 % (2)	0 % (0)	5 % (2)	0 % (0)	7 % (15)
Etelä-Savo	0 % (0)	0 % (0)	2 % (1)	0 % (0)	6 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	2 % (3)
Helsinki	17 % (6)	0 % (0)	17 % (32)	30 % (8)	38 % (8)	32 % (12)	–	21 % (66)
Itä-Uusimaa	0 % (0)	0 % (0)	2 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	–	1 % (1)
Kanta-Häme	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	6 % (1)	0 % (0)	1 % (1)
Keski-Pohjanmaa	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	57 % (4)	–	7 % (4)
Keski-Suomi	0 % (0)	13 % (1)	1 % (2)	5 % (2)	0 % (0)	9 % (5)	0 % (0)	3 % (10)
Keski-Uusimaa	0 % (0)	0 % (0)	1 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0,3 % (1)
Kymenlaakso	33 % (2)	20 % (1)	10 % (9)	10 % (1)	50 % (1)	14 % (4)	0 % (0)	13 % (18)
Lappi	0 % (0)	0 % (0)	2 % (2)	14 % (3)	0 % (0)	0 % (0)	–	1 % (5)
Pohjanmaa	0 % (0)	0 % (0)	1 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	4 % (1)	0 % (0)	1 % (2)
Pohjois-Karjala	0 % (0)	17 % (2)	1 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	2 % (3)
Pohjois-Pohjanmaa	0 % (0)	14 % (2)	5 % (12)	8 % (3)	4 % (1)	16 % (10)	0 % (0)	7 % (28)
Päijät-Häme	0 % (0)	0 % (0)	3 % (3)	13 % (2)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	2 % (5)
Satakunta	0 % (0)	0 % (0)	16 % (21)	17 % (2)	31 % (5)	36 % (21)	–	21 % (49)
Varsinais-Suomi	13 % (2)	0 % (0)	4 % (11)	4 % (1)	0 % (0)	6 % (4)	–	5 % (18)
Kaikki yhteensä	8 % (10)	5 % (8)	4 % (109)	7 % (24)	6 % (17)	9 % (64)	0 % (0)	6 % (232)

Pelastusviranomaiset arvioivat keskeneräisiksi poistumisturvallisuusselvitykset noin viidenneksessä kohteista (18 %). Keskeneräiseksi arvioituja poistumisturvallisuusselvityksiä on eniten Lapissa (65 %:ssa kohteista), joissa selvitykset ovat kesken kaikkia kohdetyppejä tarkastellessa (> 50 %:ssa kohteista). Länsi-Uudellamaalla kohteista kolmanneksessa selvitykset on arvioitu keskeneräisiksi

(33 %:ssa kohteista). Etelä-Karjalassa ja Keski-Pohjanmaalla ei ole pelastusviranomaisen arvion mukaan lainkaan keskeneräisiä poistumisturvallisuusselvityksiä. Keskeneräiseksi arvioidut selvitykset taulukossa 13 osuiksina (%) ja lukumäärinä (n).

■ Taulukko 13: Pelastusviranomaisen arvio keskeneräisistä poistumisturvallisuusselvityksistä hyvinvointialueittain

Riviotzikot	A100	A105	A115	A120	A125	A130	A145	Kaikki kohdetypit keskeneräiset
Etelä-Pohjanmaa	50 % (2))	25 % (3)	17 % (20)	39 % (9)	17 % (1)	15 % (6)	100 % (1)	20 % (42)
Etelä-Savo	33 % (1)	0 % (0)	1 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	1 % (2)
Helsinki	0 % (0)	0 % (0)	6 % (12)	7 % (2)	5 % (2)	8 % (3)	–	6 % (18)
Itä-Uusimaa	0 % (0)	0 % (0)	19 % (10)	0 % (0)	36 % (4)	30 % (3)	–	21 % (17)
Kainuu	0 % (0)	0 % (0)	2 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	–	1 % (1)
Kanta-Häme	50 % (1)	33 % (1)	27 % (21)	9 % (1)	50 % (1)	31 % (5)	0 % (0)	27 % (30)
Keski-Suomi	0 % (0)	0 % (0)	2 % (3)	3 % (1)	0 % (0)	5 % (3)	0 % (0)	2 % (7)
Keski-Uusimaa	0 % (0)	0 % (0)	10 % (18)	20 % (4)	3 % (1)	5 % (3)	0 % (0)	9 % (26)
Kymenlaakso	0 % (0)	40 % (2)	1 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	3 % (1)	0 % (0)	3 % (4)
Lappi	67 % (2)	70 % (7)	68 % (87)	57 % (12)	50 % (5)	59 % (17)	–	65 %
Länsi-Uusimaa	100 % (3)	43 % (3)	32 % (47)	40 % (6)	29 % (2)	30 % (16)	0 % (0)	33 %
Pirkanmaa	7 % (1)	20 % (3)	10 % (20)	17 % (5)	6 % (1)	15 % (10)	0 % (0)	11 %
Pohjanmaa	0 % (0)	10 % (1)	14 % (16)	20 % (2)	20 % (1)	22 % (5)	0 % (0)	15 %
Pohjois-Karjala	50 % (1)	25 % (3)	27 % (29)	29 % (4)	11 % (6)	20 % (1)	–	26 %
Pohjois-Pohjanmaa	17 % (3)	57 % (8)	29 % (67)	46 % (17)	24 % (6)	16 % (10)	0 % (0)	28 %
Päijät-Häme	60 % (3)	0 % (0)	2 % (2)	6 % (1)	22 % (8)	4 % (2)	0 % (0)	7 %
Satakunta	100 % (1)	9 % (1)	21 % (28)	42 % (5)	14 % (2)	26 % (15)	–	23 %
Varsinais-Suomi	33 % (5)	38 % (5)	20 % (49)	28 % (7)	41 % (9)	37 % (24)	–	26 %
Kaikki yhteensä	18 % (23)	25 % (37)	17 % (432)	22 % (76)	16 % (43)	17 % (124)	5 % (1)	18 % (735)

Hyvinvointialueiden välillä on eroja erityisesti keskeneräisten poistumisturvallisuusselvitysten osalta. Tämä voi johtua erilaisista tulkinnoista tai työkäytännöistä. Erot havaittavissa taulukossa 14 osuuksina (%) ja lukumäärinä (n).

■ Taulukko 14: Pelastusviranomaisten arvio poistumisturvallisuusselvitysten tilanteesta hyvinvointialueittain

Hyvinvointialue	Ei hyväksyttävällä tasolla	Hyväksyttävällä tasolla	Selvitys kesken
Etelä-Karjala (99)	3 % (3)	97 % (96)	0 % (0)
Etelä-Pohjanmaa (206)	7 % (15)	72 % (149)	20 % (42)
Etelä-Savo (176)	2 % (3)	97 % (171)	1 % (2)
Helsinki (311)	21 % (66)	73 % (227)	6 % (18)
Itä-Uusimaa (81)	1 % (1)	78 % (63)	21 % (17)
Kainuu (72)	0 % (0)	99 % (71)	1 % (1)
Kanta-Häme (113)	1 % (1)	73 % (82)	27 % (30)
Keski-Pohjanmaa (54)	7 % (4)	93 % (50)	0 % (0)
Keski-Suomi (290)	3 % (10)	94 % (273)	2 % (7)
Keski-Uusimaa (297)	0 % (1)	91 % (270)	9 % (26)
Kymenlaakso (141)	13 % (18)	84 % (119)	3 % (4)
Lappi (201)	2 % (5)	33 % (66)	65 % (130)
Länsi-Uusimaa (236)	0 % (0)	67 % (159)	33 % (77)
Pirkanmaa (350)	0 % (0)	89 % (310)	11 % (40)
Pohjanmaa (167)	1 % (2)	84 % (140)	15 % (25)
Pohjois-Karjala (150)	2 % (3)	72 % (108)	26 % (39)
Pohjois-Pohjanmaa (390)	7 % (28)	64 % (251)	28 % (111)
Päijät-Häme (224)	2 % (5)	91 % (203)	7 % (16)
Satakunta (230)	21 % (49)	56 % (129)	23 % (52)
Varsinais-Suomi (387)	5 % (18)	70 % (270)	26 % (99)
Kaikki yhteensä (1475)	6 %	77 % (3207)	18 % (736)

6.4.2 Julkisen ja yksityisen palveluntuottajan kohteiden erot hyvinvointialueittain

Yksityisen ja julkisen palveluntuottajan kohteiden osalta selvitykset on arvoitu hyväksyttävälle tasolle hieman useammin yksityisen palveluntuottajan kohteissa (78 %:ssa kohteista) ja hyvinvointialueiden välillä on pieniä eroja, joskin kohteiden määrät vaihtelevat. Taulukko 15 julkisen ja yksityisen palveluntuottajan kohteet hyvinvointialueittain osuuksina (%) ja lukumäärinä (n). Taulukossa pts tarkoittaa poistumisturvallisuusselvitystä.

■ Taulukko 15: Pelastusviranomaisen arvio hyväksyttävällä tasolla olevista poistumisturvallisuusselvityksistä hyvinvointialueittain: julkisten ja yksityisten palveluntuottajien osuudet

Hyvinvointialue	Julkinen, pts hyväksyttävällä tasolla	Yksityinen, pts hyväksyttävällä tasolla
Etelä-Karjala (99)	94 % (45)	100 % (51)
Etelä-Pohjanmaa	68 % (69)	76 % (80)
Etelä-Savo	96 % (70)	98 % (101)
Helsinki	70 % (86)	75 % (141)
Itä-Uusimaa	82 % (23)	75 % (40)
Kainuu	97 % (38)	100 % (33)
Kanta-Häme	71 % (27)	73 % (55)
Keski-Pohjanmaa	90 % (26)	96 % (24)
Keski-Suomi	91 % (129)	97 % (144)
Keski-Uusimaa	90 % (94)	92 % (176)
Kymenlaakso	85 % (46)	84 % (73)
Lappi	28 % (29)	38 % (37)
Länsi-Uusimaa	66 % (48)	68 % (111)
Pirkanmaa	91 % (111)	87 % (199)
Pohjanmaa	82 % (89)	88 % (51)
Pohjois-Karjala	68 % (42)	75 % (66)
Pohjois-Pohjanmaa	61 % (79)	66 % (172)
Päijät-Häme	95 % (55)	89 % (148)
Satakunta	50 % (56)	62 % (73)
Varsinais-Suomi	77 % (128)	65 % (142)
Yhteensä	75 % (1290)	78 % (1917)

6.4.3 Palvelualojen väliset erot hyvinvointialueittain

Taulukossa 16 on kuvattu viiden suurimman palvelualan osalta ja hyvinvointialueita vertaillen pelastusviranomaisen hyväksyttävälle tasolle arvoitujen poistumisturvallisuusselvitysten osuudet iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen, kehitysvammaisten ja vammaisten ympärivuorokautisen palveluasumisen hybridiyksiköiden, lastensuojelulaitosten, iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ja iäkkäiden yhteisöllisen asumisen hybridiyksiköiden ja useiden eri asiakasryhmien ympärivuorokautisen palveluasumisen hybridiyksiköiden osalta.

Iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköissä selvitykset ovat arvion mukaan pääasiassa hyväksyttävällä tasolla, keskimäärin 78 %:ssa kohteista. Kuitenkin esimerkiksi Lapissa ne on arvioitu hyväksyttävälle tasolle vain 33 %:ssa kohteista ja Länsi-Uudellamaalla 58 %:ssa kohteista, kun taas Etelä-Karjalassa, Etelä-Savossa, Kainuussa, Keski-Pohjanmaalla ja Päijät-Hämeessä ne ovat hyväksyttävällä tasolla 100 %:ssa kohteista.

Kehitysvammaisten ja vammaisten ympärivuorokautisen palveluasumisen hybridiyksiköissä selvitykset ovat pelastusviranomaisen arvion mukaan hyväksyttävällä tasolla jopa 80 %:ssa kaikista kohteista. Etelä-Karjalassa, Etelä-Savossa, Kainuussa ja Keski-Pohjanmaalla ne ovat hyväksyttävällä tasolla 100 %:ssa kohteista. Vähiten tämän kohderyhmän osalta pelastusviranomaisen arvion mukaan hyväksyttävällä tasolla olevia selvityksiä on Satakunnassa (62 %:ssa kohteista) ja Lapissa (35 %:ssa kohteista).

Lastensuojelulaitoksissa ja iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ja yhteisöllisen asumisen hybridiyksiköissä selvitykset ovat pelastusviranomaisen arvion mukaan hyväksyttävällä tasolla 77 %:ssa kohteissa. Lastensuojelulaitoksista 100 %:ssa kohteista selvitykset ovat pelastusviranomaisen arvion mukaan hyväksyttävällä tasolla Etelä-Karjalassa, Etelä-Savossa, Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa. Vähiten hyväksyttävälle tasolle arvioituja lastensuojelunkohteita on Lapissa ja Satakunnassa (50 %:ssa kohteista) sekä Helsingissä (52 %:ssa kohteista).

Ympärivuorokautisen palveluasumisen useiden eri asiakasryhmien hybridiyksiköissä poistumisturvallisuusselvitykset ovat pelastusviranomaisen arvion mukaan hyväksyttävällä tasolla valtaosassa kohteista (79 %:ssa kohteista). Tämän palvelualan osalta hyvinvointialueiden välillä on suuria eroja hyväksyttäviksi

arvioitujen selvitysten osuudessa. Hyväksytyksi arvioitua selvityksiä tarkemmin taulukossa 16 osuuksina (%) ja lukumäärinä (n).

■ Taulukko 16: Pelastusviranomaisen arvio hyväksyttävällä tasolla olevista poistumisturvallisuusselvityksistä hyvinvointialueittain: viiden suurimman palvelualan osalta

Hyvinvointialue	Iäkkäiden ymp.vrk. palveluasuminen	Hybridi: Kehitysvam. ja vam. ymp.vrk palveluasuminen	Lastensuojelulaitos	Hybridi: Iäkkäiden ymvrk ja yth.	Hybridi: Ymp.vrk. palveluasuminen useita asiakasryhmiä
Etelä-Karjala	100 % (15)	100 % (17)	100 % (9)	94 % (15)	100 % (5)
Etelä-Pohjanmaa	74 % (37)	92 % (22)	89 % (24)	67 % (8)	64 % (7)
Etelä-Savo	100 % (23)	100 % (17)	100 % (13)	96 % (23)	80 % (8)
Helsinki	78 % (32)	67 % (29)	52 % (13)	75 % (21)	87 % (26)
Itä-Uusimaa	86 % (12)	92 % (11)	80 % (4)	80 % (4)	67 % (4)
Kainuu	100 % (15)	100 % (14)	100 % (5)	100 % (6)	100 % (3)
Kanta-Häme	83 % (24)	87 % (13)	70 % (7)	50 % (5)	44 % (4)
Keski-Pohjanmaa	100 % (13)	100 % (8)	67 % (2)	100 % (3)	100 % (3)
Keski-Suomi	97 % (67)	95 % (38)	91 % (31)	100 % (11)	100 % (17)
Keski-Uusimaa	91 % (39)	86 % (42)	95 % (42)	88 % (21)	95 % (20)
Kymenlaakso	93 % (26)	82 % (14)	83 % (14)	60 % (6)	93 % (14)
Lappi	33 % (18)	35 % (9)	50 % (9)	13 % (2)	30 % (3)
Länsi-Uusimaa	58 % (43)	77 % (27)	73 % (27)	67 % (23)	67 % (8)
Pirkanmaa	89 % (63)	89 % (39)	80 % (35)	93 % (9)	90 % (18)
Pohjanmaa	82 % (46)	88 % (28)	78 % (14)	100 % (9)	100 % (5)
Pohjois-Karjala	80 % (12)	65 % (13)	100 % (4)	66 % (23)	85 % (11)
Pohjois-Pohjanmaa	68 % (67)	71 % (37)	61 % (30)	56 % (9)	68 % (13)
Päijät-Häme	100 % (32)	90 % (27)	96 % (43)	87 % (13)	100 % (11)
Satakunta	63 % (31)	62 % (24)	50 % (28)	60 % (6)	69 % (11)
Varsinais-Suomi	74 % (61)	73 % (41)	65 % (31)	93 % (28)	67 % (18)
Yhteensä	78 % (667)	80 % (470)	77 % (378)	77 % (242)	79 % (209)

Ammatillista perhehoitoa ja mielenterveyskuntoutujien yhteisöllistä asumista ei järjestetä kaikilla hyvinvointialueilla. Muutoinkin yksiköiden määrät jäävät

hyvinvointialueiden vertailuissa pieniksi ja mahdollisesti tunnistettaviksi, joten niitä ei tuoda tässä raportissa esiin.

6.4.4 Muut hyvinvointialueiden väliset erot

Hyvinvointialueiden välillä on eroja siinä, kuinka paljon poistumisturvallisuus- ja selvitysvelvollisia kohteita on. Esimerkiksi ammatillisia perhekoteja, useiden asiakasryhmien hybridiyksiköitä tai ympärivuorokautisia päiväkoteja ei kaikkien alueiden tiedoista löydy. Eroja on myös siinä, kuinka ajantasaisia poistumisturvallisuus tiedot ovat olleet. Selvitystyö on työllistänyt alueita eri tavoin.

Sosiaali- ja terveysalan muutokset näkyvät poistumisturvallisuus- ja selvitysvelvollisissa kohteissa. Sosiaalihuollon asumismuodot elävät ja päivittyvät koko ajan. Esimerkiksi Päijät-Hämeen hyvinvointialue on luopunut vuoden 2025 aikana iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ja yhteisöllisen asumisen hybridiyksiköistä (Mattila 25.11.2025), vaikka selvitysaineistossa niitä on vielä mukana. Toisaalta on hyvinvointialueita, joissa ikääntyneiden yhteisöllistä asumista ei tämän aineiston valossa järjestetä omana asumismuotona lainkaan.

Vuodeosastojen määrä on vähentynyt merkittävästi entisten terveyskeskusten muuttuessa sote-keskuksiksi, ja osasta vuodeosastot ovat poistuneet muutoksen yhteydessä kokonaan. Sairaaloikehtien määrässä on isoja eroja hyvinvointialueiden välillä, osalla hyvinvointialueista vuodeosastot ovat osa sairaaloita.

7 Johtopäätökset

Pelastuslaitokset sitoutuivat hankkeen tietopyyntöön ja toimittivat sekä täydensivät pyydettyjä tietoja kiitettävästi. Tietojen ajantasaisuudessa oli eroja, ja lisäksi aineistosta oli havaittavissa, etteivät alueiden poistumisturvallisuus- ja selvitysvelvollisten kohteiden toiminnanharjoittajat tai rakennuksen käyttötarkoitukset olleet täysin oikein kirjattu. Se, ettei kaikilta alueilta saatu tietoja, johtui tietojärjestelmistä. Valvontajärjestelmien tulisi tukea pelastuslaitosten valvontatehtäviä mahdollistamalla reaaliaikaiset poiminnot, ja pelastuslaitoksilla tulisi olla ajantasainen tieto toiminnanharjoittajien muutoksista.

Poistumisturvallisuus- ja selvitysvelvolliset kohteet ovat moninainen joukko erilaisia kiinteistöjä, johon kuuluu myös paljon muita kuin hoitolaitoksia. Hybridiyksiköt, joissa eri asiakasryhmät ja asumismuodot ovat samassa kiinteistössä, ovat yleisiä. Yleisiä ovat myös sellaiset rakennuskokonaisuudet, joissa on sekä poistumisturvallisuus- ja selvitysvelvollisia kohteita että itsenäistä asumista, kuten senioriasumista. Näiden kohteiden osalta poistumisturvallisuus- ja selvitysprosessi ei tunnista kaikkia riskejä, ja siksi Jyväskylän Palokassa tapahtuneen onnettomuuden kaltaiset tilanteet voivat toistua.

Kohteiden asukkaat tai asiakkaat ovat toimintakyvyiltään moninainen joukko. Toimintakyvyn haasteet ilmenevät eri asiakas- ja potilasryhmillä eri tavoin, ja yksilötasollakin ne voivat vaihdella esimerkiksi vuorokauden ajan, lääkityksen tai sairauden etenemisen perusteella. Tämä on tärkeää pitää mielessä myös poistumisturvallisuuden näkökulmassa. Evakuointitilanteet voivat vaatia erityistä välineistöä asukkaiden toimintakyvyn haasteiden vuoksi.

Ikääntyneet ihmiset ovat poistumisturvallisuus- ja selvitysvelvollisten kohteiden suurin yksittäinen asiakasryhmä. Ikääntyminen ja siihen liittyvä toimintakyvyn heikkeneminen nähdään paloturvallisuuden näkökulmasta onnettomuusriskejä lisäävänä tekijänä, ja ikääntyneiden osuus palokuolemista on korostunut. Palokuolemien vähentämisen osalta ei ole saavutettu asetettuja tavoitteita. Yhteisöllisestä asumisesta haetaan kustannustehokasta ratkaisua kasvavaan tarpeeseen. Yhteisöllisen asumisen palo- ja poistumisturvallisuuteen tulee kiinnittää

erityistä huomiota ja arvioida, vastaako asumismuodon turvallisuus asukkaan toimintakykyyn, kun henkilöstö ei ole jatkuvasti läsnä.

Yksi syy paloturvallisuuden kehityksen pysähtymiseen saattaa olla vanhus- ja sosiaalipalveluiden linjauksissa, joiden tavoitteena on mahdollistaa iäkkäiden ja sosiaalipalvelujen asiakkaiden asuminen kotona mahdollisimman pitkään. Kotona asumista tuetaan erilaisilla kotiin tuotavilla palveluilla. Samalla kuitenkin tiedetään, että toimintakyvyn heikentyessä kotona asumiseen liittyy merkittäviä palo-, poistumis- ja muita asumisturvallisuusriskejä. Pelastuslaitokset ovat tunnistaneet nämä riskit, mikä näkyy muun muassa huoli- ja vaarailmoitusten määrässä. (Honkakunnas ym. 2025, Ojala 2021, Ojala ym. 2023, Ring & Hammer 2022, THL 2024.)

Männikön ym. (2015, 20) selvityksessä todetaan poistumisturvallisuuden tason parantuneen merkittävästi, mutta työn olevan vielä kesken. Samaan johtopäätökseen voi tulla myös tämän selvityksen perusteella. Myönteistä turvallisuuskehitystä on tapahtunut erityisesti automaattisen sammutuslaitteistojen yleisyydessä. Asumismuotojen muuttuminen, eri asiakasryhmiä ja asumismuotoja yhdistävät yksiköt sekä erilaiset tulkinnat poistumisturvallisuudesta osoittavat, että poistumisturvallisuuden parantamiseksi tarvitaan kehittämistä ja yhtenäisiä toimintamuotoja.

Poistumisturvallisuusselvitysvelvolliset kohteet on tärkeää tunnistaa hyvinvointialueilla. Kohteiden luokittelussa ja lain tulkinnassa on eroja. Pelastuslaitosten ja selvitysvelvollisen kohteiden toiminnanharjoittajien välillä vaikuttaa olevan tietokatkoksia, eikä tieto toiminnanharjoittajan tai palvelumuodon muutoksesta tavoita aina pelastusviranomaisia. Tiedonkulun haasteita esiintyy useilla alueilla, joten sen parantamiseen on syytä kiinnittää huomiota.

Ammatilliset perhekodit näyttäytyvät myös haastavina kohteita, sillä osa kohteista tulkitaan ns. normaaliksi asumiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös rakennusvalvonnan kanssa sellaisissa kohteissa, joihin haetaan kaavamuutosta tai rakennuksen käyttötarkoitus muuttuu. Nykymuotoisten asumispalvelujen ja ns. perinteisen hoitolaitosten raja on entistä häilyvämpi, kun kotiin verrattavia asumismuotoja suositaan. Perinteinen laitoshoido ollaan purkamassa Suomesta vuoteen 2027 mennessä.

Kohteet, kuten suljetut vankilat ja poliisivankilat vaativat poistumisturvallisuuden näkökulmasta erityistä tarkastelua. Kohteiden osalta palontorjuntatekniikka, palo-osastoinnit ja läsnä olevan henkilötön pelastamisvalmius ovat tärkeässä osassa, sillä itsenäisen poistumisen mahdollistaminen saattaa aiheuttaa muuta

merkittävää vahinkoa. Henkilöturvallisuuden takaaminen hätätilanteissa on näissäkin kohteissa ensisijaista. Poliisin, rikosseuraamusalan ja pelastusviranomaisen yhteistyö on keskiössä näiden kohteiden turvallisuuden suunnittelussa.

Poistumisturvallisuusselvitykset ovat pelastusviranomaisen arvion mukaan hyväksyttävällä tasolla valtaosassa kohteista, mutta niin kohdetyyppittäin, palvelualoittain kuin hyvinvointialoittain eroja on. Myönteistä kehitystä on havaittavissa ei- hyväksyttävälle tasolle arvioitujen poistumisturvallisuusselvitysten osalta edelliseen selvitykseen verrattuna. Myös automaattisten sammutuslaitteistojen yleistymisen voidaan nähdä positiivisena muutoksena poistumisturvallisuuden ja henkilöturvallisuuden näkökulmasta.

Yhteisöllisen asumisen kohteissa selvitykset ovat hyväksyttävällä tasolla harvemmin kuin ympärivuorokautisen asumisen kohteista. Tätä olisi syytä tarkastella kriittisesti. Yhteisöllistä asumista tullaan tulevaisuudessa todennäköisesti lisäämään, ja kohteet ovat sellaisia, joissa henkilökunta ei ole ympärivuorokautisesti paikalla. Näiden kohteiden asukkailla on myös toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä. Esimerkiksi ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen asiakkaita 68 %:lla on heikentynyt kognitio, 52 %:lla dementia-diagnoosi ja 29 % asukkaista tarvitsee paljon apua arkisuoriutumisessa. (THL 2025 d). Jos tällaisissa kohteissa ei ole hätäkeskusyhteydellä varustettua paloilmointia, oletusarvo on, että asukkaat voisivat itse hälyttää apua.

Tämä selvitys osoittaa, miten pelastusviranomaiset arvioivat poistumisturvallisuusselvitysten tilanteen omalla alueellaan. Selvityksestä ei käy ilmi, millainen prosessi kunkin kohteen osalta on johtanut pelastusviranomaisen arvioon. Se, että poistumisturvallisuusselvitystä ei ole arvioitu hyväksyttävälle tasolle tai se on arvioitu keskeneräiseksi, ei tarkoita, ettei kyseisen kohteen poistumisturvallisuuteen olisi kiinnitetty huomiota tai ettei oikeansuuntaisia toimenpiteitä olisi tehty. Se kuvastaa enemmänkin sitä, että prosessi toiminnanharjoittajan kanssa on kesken.

8 Suositukset

Selvityksen perusteella voidaan todeta, että poistumisturvallisuusselvitysvelvollisten kohteiden tunnistamiseen tarvitaan lisää tietoa ja ohjausta. Pelastuslakia päivitetään parhaillaan, ja olisi tärkeää, että selvitysvelvolliset kohteet olisivat kirjattuna siten, että ne mukailevat olemassa olevia palvelualoja ja sosiaali-huoltolain mukaisia kirjauksia. Pelastuslaitokset tarvitsevat tietoa eri kohteiden erityisyyksistä ja asiakaskunnan toiminta- ja pelastautumiskyvystä, sosiaali- ja terveydenhuolto puolestaan palo- ja poistumisturvallisuuteen liittyvistä asioista. Sosiaali- ja terveysalan osaaminen poistumisturvallisuudesta, palontorjuntatekniikasta, evakuoinnista, siihen käytettävästä välineistöstä ja alkusammutuksesta on varmistettava kaikissa asumismuodoissa ja palveluissa.

Yhteisöllisen ja tuetun asumisen yhteydessä asukkaiden omia valmiuksia avun hälyttämiseen, alkusammutukseen sekä itsensä ja toisten pelastamiseen on tuettava. Kohteissa, kuten lastensuojelulaitoksissa, joissa lukituksilla voidaan rajoittaa asukkaiden vapaata liikkumista, on erityisesti kiinnitettävä huomiota poistumisturvallisuuteen ja toimintaan hätätilanteissa.

Perhehoidon ja ammatillisten perhekotien poistumisturvallisuutta täytyy kehittää. Tarvitaan julkista keskustelua siitä, miten asumismuoto suhteutuu poistumisturvallisuusselvitykseen, erityisesti jos ammatillinen perhehoito lisääntyy merkittävästi.

Selvityksessä havaittiin hyvinvointialueiden välisiä eroja poistumisturvallisuusselvitysten hyväksyttävässä tasossa. Käytäntöjä tulee yhtenäistää ja määrittää tarkemmin, milloin selvitys ei ole hyväksyttävällä tasolla tai sitä pidetään keskeneräisenä. Poistumisturvallisuuden selvittäminen on moninainen prosessi, jossa kohteen turvallisuutta tulee tarkastella laaja-alaisesti. Esimerkiksi laskennallinen tai arvioitu poistumisaika ei välttämättä kuvaa todellisuutta. Nykyisin käytössä olevia lomakkeita tulee kehittää. Kehitystyö lomakkeen ja prosessin osalta on osittain tunnistettu ja Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto on perustanut poistumisturvallisuustyöryhmän vuonna 2025.

Sosiaali- terveys- ja pelastustoimen uudistuksen myötä yhteistyölle on hyvät puitteet, kun toimitaan saman organisaation sisällä. Parhaimmillaan

vuorovaikutteinen yhteistyö lisää haavoittuvassa asemassa olevien ja toimintakyvyltään heikentyneiden ihmisten asumisen palo- ja poistumisturvallisuutta.

Jotta RAI-toimintakykytietoa hyödynnettäisiin paremmin turvallisuuden edistämiseen, olisi tarpeen kannustaa EVAC-mittarin valtakunnalliseen käyttöön ja kansallisen vertailutiedon keräämiseen. Systemaattisesti kerättyä mittaritietoa antaisi arvokasta tietoa erityisesti yhteisöllisen asumisen asukkaiden poistumisvalmiuksista. Toimintakykyarviointi tulisi tehdä kaikille asiakasryhmille.

EVAC-mittaritieto tulee ottaa osaksi sosiaali- ja terveysalan sekä pelastusalan turvallisuuden suunnittelu-, onnettomuuksien ehkäisy- ja riskienhallintatyötä.

Autonomian, rajoittamisen, itsemääräämisoikeuden ja turvallisuuden ei tulisi olla ristiriidassa, vaan ratkaisut tulee suunnitella eri näkökulmat huomioiden, kuitenkin niin, että henkilöturvallisuus pysyy ensisijaisena ja ohjaa lopullisia valintoja. Ratkaisujen tulee ottaa huomioon muu lainsäädäntö ja toimintaohjeet.

Kun kotona asumista painotetaan, tulevat tuetun ja ns. välimuotoisen asumisen muodot yleistymään. Näissä kohteissa asuu usein toimintakyvyltään heikentyneitä henkilöitä, minkä vuoksi olisi tarpeen arvioida, miten poistumisturvallisuus toteutuu tällaisissa asumismuodoissa.

9 Lähteet

- Björkgren, M., Borg, F., Kokki, E., Mäkinen, L., Männikkö, S., Oksanen, T. & Suoja, J. 2017. PaloRAI ja EVAC-mittari. B-sarja: Tutkimusraportit 3/2017. https://info.smedu.fi/kirjasto/Sarja_B/B3_2017.pdf
- Edgren, J., Aaltonen, M., Josefsson, K., Leppäaho, S. & Saske, S. 2025. Yhteisöllisen asumisen alkutaival kansallisten tiedonkeruiden valossa. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Työpaperi 54/2025. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-618-9>
- Fried, S. 2022. Poistumisturvallisuusselvityksen laatimisopas. SPEK opastaa 31. https://www.spek.fi/wp-content/uploads/2023/01/Poistumisturvallisuusselvitysopas_2022_web.pdf
- Honkakunnas, T., Kanerva, J., Liukkonen, H., Nyman, E. & Ojala, T. Palontutkinnan tietotarpeet ja pelastusalan lainsäädäntöuudistukset. Palotutkimuksen päivät 2025, 13–18. https://www.spek.fi/wp-content/uploads/2025/09/PTP_2025.pdf
- Kakko, K., Pellosniemi, N., Heikkilä, R., Kela, L., Hietaharju, P. & Havulinna, S. 2024. Kansallisesti yhdenvertaisia iäkkäiden palveluja edistämässä RAI-arviointivälineistön kansallisen käytön toimeenpanon tuki -hankkeen loppuraportti. Raportti 4/2024. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-311-9>
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999
- Laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta 841/2006
- Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011
- Mattila, P. 2025. Puheenvuoro Avin ja Valviran Yhteisöllinen asuminen ja siihen liittyvä kotihoito webinaarissa 25.11.2025. Kokemuksia yhteisöllisen asumisen järjestämisestä Piritta Mattila, tulosaluejohtaja, Päijät-Hämeen hyvinvointialue.
- Männikkö, S., Tervo, V-P., Päivärinta, A., Aso, J., Kuuru, M., Naskali, J., Orrainen, M. & Sten, T. 2015. Kansallisen tilannekuvan kokoaminen poistumisturvallisuusselvityksellisten kohteiden turvallisuustasosta. Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston julkaisu 3/2015. https://pelastustieto.fi/wp-content/uploads/2015/12/poistumisturvallisuusselvitys_3_2015.pdf
- Ojala, T. 2021. Pelastuslain 42 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden vaikuttavuus. Palotutkimuksen päivät 2021, 38–42. https://www.spek.fi/wp-content/uploads/2021/11/Palotutkimuksen_paivat_2021.pdf
- Ojala, T., Hammer, T., Dufva, V., 2023. Ilmoitusvelvollisuus asumisen turvallisuuden varmistajana. Palotutkimuksen päivät 2023, 4–8. https://www.spek.fi/wp-content/uploads/2023/08/Palotutkimuksen_paivat_2023.pdf
- Oksanen, T. 2025. Puheenvuoro Sisäministeriön ilmiöpäivässä 19.11.2025. Sisäinen turvallisuus ikääntyvässä Suomessa. Ikääntyneiden turvallisuus käytännön työssä Tytti Oksanen, pelastuspäällikkö, Pirkanmaan pelastuslaitos, Pirkanmaan hyvinvointialue. Luentotallenne saatavilla myöhemmin https://youtube.com/@sisaministerio?si=_hR4pKCC2XGnSxFF
- Oksanen, T. nd. Loppuraportti EVAC-mittari – RAI-arviointimenetelmät työkalu asiakkaiden poistumisturvallisuuden arviointiin. Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto ja Pirkanmaan pelastuslaitos. <https://www.pelastuslaitokset.fi/sites/default/files/2020-03/EVAC-loppuraportti.pdf>
- Onnettomuustutkintakeskus. 2002. Vanhusten palvelutalon palo Maaningalla 4.12.1999 ja 17 muuta paloa vastaavissa taloissa 1.12.1999 - 29.2.2000. Tutkintaselostus A 2/1999 Y. https://turvallisuustutkinta.fi/material/attachments/otkes/tutkintaselostukset/fi/muutonnettomuudet/1999/a21999y_tutkintaselostus/a21999y_tutkintaselostus.pdf
- Onnettomuustutkintakeskus. 2008. Tulipalo Pitkäniemen sairaalassa Nokialla 25.1.2007 ja katsaus eräisiin muihin hoito- ja huoltolaitospaloihin. Tutkintaselostus B1/2007Y. https://turvallisuustutkinta.fi/material/attachments/otkes/tutkintaselostukset/sv/muutonnettomuudet/2007/b12007y_tutkintaselostus/b12007y_tutkintaselostus.pdf
- Onnettomuustutkintakeskus. 2009. Tulipalo tukiasumiseen käytetyssä pientalossa Espoossa 27.3.2008. Tutkintaselostus B1/2008Y. https://turvallisuustutkinta.fi/material/attachments/otkes/tutkintaselostukset/fi/muutonnettomuudet/2008/b12008y_tutkintaselostus/b12008y_tutkintaselostus.pdf
- Onnettomuustutkintakeskus. 2021. Senioritalon tulipalo Jyväskylässä 10.7.2020. Tutkintaselostus 2/2021. https://turvallisuustutkinta.fi/material/collections/20210418105601/7Peh3jiO2/Y2020-01_Jyvaskyla.pdf
- Pelastuslaki 379/2011
- Perhehoitolaki 263/2015
- Ring, M. & Hammer, T. 2022. Huoli-ilmoituksen käyttö Suomessa: selvitys. Työpaperi 46/2022. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-967-2>

Ronkainen, O. 2025. Poistumisturvallisuus ja asukkaiden toimintakyky ikääntyneiden asumisyksiköissä. Palotutkimuksen päivät 2025, 80–85.
https://www.spek.fi/wp-content/uploads/2025/09/PTP_2025.pdf

Sisäministeriön asetus paloilmoittimista ja automaattisista sammutuslaitteistoista 976/2024 2 §

Sten, T. & Lehto, L. 2020. Vuosina 2012–2019 automaattisen sammutuslaitteiston aktivoineet tulipalot henkilöturvallisuuskohteissa. SPEK puheenvuoroja 7.
https://www.spek.fi/wp-content/uploads/2025/07/SPEK_puheenvuoroja7_2020.pdf

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014

THL. 2023. Mitä toimintakyky on?
<https://thl.fi/aiheet/toimintakyky/mita-toimintakyky-on>

THL. 2024. Tietoa RAI-järjestelmästä. <https://thl.fi/aiheet/ikaantyminen/palvelutarpeiden-arviointi-rai-jarjestelmalla/tietoa-rai-jarjestelmasta>

THL. 2025 a. Toimipaikkarekisteri (TOPI). <https://thl.fi/tilastot-ja-data/ohjeet-tietojen-toimittamiseen/hoitoilmoitusjarjestelma-hilmo/toimipaikkarekisteri-topi>

THL. 2025 b. RAI-arviointi asiakastyössä. <https://thl.fi/aiheet/ikaantyminen/palvelutarpeiden-arviointi-rai-jarjestelmalla/rai-arviointi-asiakastyossa>

THL. 2025 c. RAI-järjestelmän mittareita. <https://thl.fi/aiheet/ikaantyminen/palvelutarpeiden-arviointi-rai-jarjestelmalla/tietoa-rai-jarjestelmasta/rai-jarjestelman-mittareita>

THL. 2025 d. Iäkkäiden palvelunsaajien toimintakyky ja palvelutarpeet – RAI-vertailutiedot 2024. Tilastoraportti 58/2025. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20251204114302>

Terveystieteiden tutkimuskeskus 1326/2010

Valtioneuvoston asetus poistumisturvallisuuslainsäädännöstä 292/2014

Vankeuslaki 767/2005

Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta 848/2017

10 Liitteet

LIITE 1: Keskeiset käsitteet

Ammatillinen perhekoti

Ammatillinen perhehoito on yksityisen sosiaalipalvelujen tuottajan tuottamaan luvanvaraista ympärivuorokautista palvelua, jota järjestetään ammatillisessa perhekodissa. Perhehoitolaki 263/2015 4 § ja Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011 4 §

Ikäihmisten perhehoitoa voidaan järjestää pitkäaikaisesti, lyhytaikaisesti, osavuorokautisesti tai ikäihmisen kotona tapahtuvana kiertävänä perhehoitona. Toimeksiantosuhteisessa perhehoidossa perhekodilla tarkoitetaan hyvinvointi-alueen hyväksymää perhehoitajan yksityiskotia, jossa annetaan perhehoitoa. Perhehoitoon siirtymistä edeltää palvelutarpeen arviointi. Ikääntyneiden ammatillisessa perhekodissa saadaan lain mukaan hoitaa samanaikaisesti enintään seitsemää iäkästä ja perhekodin vastuuhenkilön on asuttava perhekodissa ja hänellä tulee olla yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain mukainen kelpoisuus tai terveydenhuollon ammattikorkeakoulu- tai opistotasoinen tutkinto ja riittävä työkokemus. Perhehoitolaki 263/2015

Automaattinen sammutuslaitteisto

Kiinteästi asennettu sammutuslaitteisto, jonka tarkoituksena on havaita tulipalo ja sammuttaa se tai pitää se hallinnassa. Sisäministeriön asetus paloilmoittimisesta ja automaattisista sammutuslaitteistoista 976/2024 2 §

Erityisryhmien oppilaitos ja asuntola

Oppilaitos tai asuntola, joka järjestää opetusta ja/tai majoitusta oppilaitoksen yhteydessä lapsille ja nuorille, joilla on jokin toimintakykyyn vaikuttava tekijä, kuten kehitysvamma tai muita erityisiä tarpeita.

EVAC-mittari

Mittari poistumisturvallisuuden arviointiin. Asteikko 1–9, jossa 1 tarkoittaa, että henkilön kyky poistua palotilanteesta ei ole heikentynyt ja 9 tarkoittaa, että henkilö tarvitsee runsaasti apua. Lisätietoa [THL:n verkkosivuilta](#) ja Pelastusopiston julkaisusta [PaloRAI ja EVAC-mittari RAI-järjestelmän hyödyntäminen kotihoidon asiakkaiden palo- ja poistumisturvallisuuden arvioinnissa](#).

Lastensuojelulaitos

Lastensuojelulaitoksia ovat lastenkodit ja koulukodit sekä muut näihin rinnastettavat lastensuojelulaitokset. Lastensuojelulaki 57 §.

Laitospalvelut

Sosiaalihuollon laitospalveluilla tarkoitetaan hoidon, huolenpidon ja kuntoutuksen järjestämistä muussa kuin 21 c §:ssä tarkoitettussa jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa antavassa sosiaalihuollon toimintayksikössä. Laitospalveluja voidaan järjestää lyhytaikaisesti tai pitkäaikaisesti, päivisin, öisin tai ympärivuorokautisesti. Pitkäaikainen hoito ja huolenpito voidaan toteuttaa laitoksessa vain, jos se on henkilön terveyden tai turvallisuuden kannalta perusteltua, taikka siihen on muu laissa erikseen säädetty peruste. Laitoshoidon ollen purkamassa vuoteen 2027 mennessä. Käytännössä ympärivuorokautinen palveluasuminen on korvannut laitospalvelut. Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 22 §

Paloilmoitin, automaattinen paloilmoitin

Laitteisto, joka antaa automaattisesti ja välittömästi ilmoituksen alkavasta palosta tai laitteiston toimintavalmiutta vaarantavista vioista sekä paikallisesti, että hätäkeskukseen. Paloilmoitin muodostuu ilmoitinkeskuksesta, teholähteestä, paloilmaisimista, paloilmoituspainikkeista, palohälyttimistä ja automaattisesta ilmoituksensiirtojärjestelmästä. Sisäministeriön asetus paloilmoittimista ja automaattisista sammutuslaitteistoista 976/2024 4 §

Paloluokka

Rakennuskohteen tai sen osien ominaisuuksien sekä koodilistana esitetyn paloluokituksen vastaavuuden kautta määrittyvä oletettu käyttäytyminen palotilanteissa. Arkikielessä rakennuksen palonkesto. Tieto paloluokasta löytyy rakennuspiirustuksista. Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta 848/2017 4 §

Palo-osasto

Rakennuksen osa, josta palon leviäminen on määrätyn ajan estetty osastoivien rakennusosin tai muulla tehokkaalla tavalla. Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta 848/2017

Palotarkastus

Säädöksissä tehtäväksi määrätty kohteen henkilö- ja paloturvallisuuteen vaikuttavien seikkojen tarkastus, jonka tavoitteena on onnettomuuksien ehkäisy. Tarkastus toteutetaan valvontakäyntinä, asiakirja- tai etävalvontana. Pelastuslaki 379/2011 78 §

Palovaroitin

Varoittava turvalaite, joka havaitsee alkavan palon. Palovaroitin voidaan halutessa varustaa tärinä- ja valolaitteella sekä lisäsummerilla, jonka äänenkorkeus on muutettavissa. Palovaroittimia on mahdollista kytkeä sarjaan, jolloin yhden varoittaessa muutkin varoittavat. Joissakin järjestelmissä myös laitteiston vikailmoituksen. Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta 848/2017 38 §

Palvelun tuottaja, palveluntuottaja

Palveluntarjoaja, joka saa aikaan sosiaalipalveluja, terveyspalveluja tai sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä palveluja joko toimimalla itse palveluntoteuttajana tai tilaamalla ne alihankintana muulta palveluntoteuttajalta. Vrt. toiminnanharjoittaja.

Pelastussuunnitelma

Onnettomuuksien ehkäisyksi ja onnettomuustilanteiden varalta tiettyä kohdetta tai tapahtumaa varten laadittava toimintasuunnitelma. Pelastuslaki 379/2011 15 §

Pelastusviranomainen

Henkilö tai yhteisö, jolle pelastuslaissa annetaan tai lain nojalla määrätään viranomaisvaltuudet. Virkanimikkeeltään poistumisturvallisuuspalveluskohteita käsittelevä viranomainen on yleisimmin palotarkastaja.

Poistumisturvallisuuspalvelus

Kirjallinen selvitys siitä, miten rakennuksen tai tilan käyttötapa ja henkilöiden rajoittunut, heikentynyt tai poikkeava toimintakyky sekä muut poistumis-

turvallisuuteen vaikuttavat tekijät otetaan huomioon tulipaloihin ja muihin vaaratilanteisiin varautumisessa ja poistumisjärjestelyissä. Pelastuslaki 379/2011 19 §

RAI

RAI (Resident Assessment Instrument) on standardoitu tiedonkeruun ja havainnoinnin välineistö, jolla asiakkaan toimintakyky ja palvelutarpeet voidaan arvioida säännöllisesti ja yhdenmukaisesti. Lue lisää [THL:n verkkosivuilta](#).

Sairaala

Sairaala on laitos, jossa annetaan lääketieteellistä hoitoa potilaille, jotka tarvitsevat erityistä sairaanhoitoa, diagnostiikkaa, leikkauksia tai kuntoutusta, toimien joko päivystävänä tai erikoissairaanhoidon yksikkönä, usein yhdistäen perus-, erikois- ja yliopistotason palveluita sekä tutkimusta ja opetusta. Laki määrittelee sairaalan osaksi terveydenhuoltojärjestelmää, jossa potilaat saavat ammattilaisten suorittamia toimenpiteitä terveydentilansa parantamiseksi tai ylläpitämiseksi. Terveydenhuoltolaki 1326/2010 3 §

Senioriasuminen

Senioriasumiselle ei ole yhtä tarkkaa virallista määritelmää, eikä sitä säädellä erillisellä lainsäädännöllä samaan tapaan kuin sosiaalihuoltolain mukaisia asumispalveluja. Senioriasuminen tarkoittaa esteetöntä, helppokulkuista ja palveluiltaan ikääntyville soveltuvaa itsenäistä asumista, joka mahdollistaa omassa kodissa asumisen mahdollisimman pitkään ja jota voidaan täydentää joustavasti erilaisilla palveluilla. Sitä tarjotaan yleensä 55+ tai 60+-vuotiaille esteettömässä ympäristössä, joko vuokra-, asumisoikeus- tai omistusasunnoissa. Asuminen on itsenäistä, eikä sen edellytyksenä ole arvioitu palveluntarve, eikä siihen liity virallista päätöstä asumispalvelusta.

Sosiaalihuoltolain mukaiset asumispalvelut

Sosiaalihuoltolain mukaiset asumispalvelut ovat tilapäiväinen asuminen, tuettu asuminen; yhteisöllinen asuminen, ympärivuorokautinen palveluasuminen, laitospalvelut ja perheryhmäkoti. Sosiaalihuoltolaki 790/2022 21–22 §

Toiminnanharjoittaja

Oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö, jolla on tosiasiallinen määräysvalta toiminnassa ja joka harjoittaa toimintaa kiinteistössä. Toiminnanharjoittaja voi olla

eri kuin omistaja. Toiminnanharjoittajaa velvoittaa kolmannen luvun säädökset kuten poistumisturvallisuus selvitys- ja pelastussuunnitelmavelvollisuus. Vrt. palvelun tuottaja.

Toimintakyky

Toimintakyky tarkoittaa ihmisen fyysisiä, psyykkisiä, sosiaalisia ja kognitiivisia edellytyksiä selviytyä hänelle itselleen merkityksellisistä ja välttämättömistä jokapäiväisen elämän toiminnoista siinä ympäristössä, jossa hän elää.

Toimintakyvyn arviointi

Toimintakyvyn arvioinnissa kerätään, yhdistetään ja tulkitaan sekä kuvailevaa tietoa että mittaus- ja arviointituloksia, kuten RAI-arviointia. Kokonaiskuva henkilön toimintakyvystä muodostuu asiakkaan oman, hänen läheisen ja ammattilaisen arvioista ja tulosten perusteella esimerkiksi tehdään päätöksiä palveluista ja suunnitellaan toimenpiteitä.

TOPI-toimipaikkarekisteri

TOPI-rekisterissä on niiden palveluntuottajien tiedot, jotka toimittavat THL:ään Hilmo-tietoja eli tuottavat laitos- ja asumispalvelua ja kotihoitoa. Toimipaikkarekisteristä voi hakea toimipaikkoja toimipaikan tunnuksen, nimen, kunnan, postinumeron tai postitoimipaikan mukaan. Topi-haku sovelluksesta saa ladattua ajantasaisen Excel-tiedoston toimipaikoista. Lisätietoa [THL:n verkkosivuilta](#).

Tuttu asuminen

Itsenäistä asumista, jota tuetaan sosiaaliohjauksella. Tuettua asumista järjestetään henkilölle, joka erityisestä syystä tarvitsee hyvinvointialueen apua tai tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymisessä. Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 21 a §

Yhteisöllinen asuminen

Hyvinvointialueen järjestämää asumista esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä, jossa henkilön hallinnassa on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa asukkaille on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa.

Yhteisöllistä asumista järjestetään henkilölle, joka tarvitsee sitä sillä perusteella, että hänen toimintakykynsä on alentunut ja hoidon ja huolenpidon

tarpeensa kohonnut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavaan syyn vuoksi. Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 21 b §

Ympäri vuorokautinen palveluasuminen

Ympäri vuorokautisella palveluasumisella tarkoitetaan asumista yhteisöllistä toimintaa tarjoavassa esteettömässä ja turvallisessa hoivakodissa, palvelukodissa tai vastaavassa asumisyksikössä, jossa henkilöllä on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa hän saa asumisyksikön henkilöstöltä viipymättä ja vuorokaudenajasta riippumatta hoitoa ja huolenpitoa myös äkilliseen tarpeeseensa.

Ympäri vuorokautista palveluasumista järjestetään henkilölle, joka tarvitsee päivittäin vuorokaudenajasta riippumatta jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa tai vaativaa ammatillista hoitoa, joiden järjestäminen kotihoitona, omaishoitona, perhehoitona tai muulla tavalla ei ole mahdollista tai asiakkaan edun mukaista.

Ympäri vuorokautista palveluasumista järjestetään henkilön tarpeen mukaan pitkäaikaisesti tai lyhytaikaisesti. Lyhytaikainen palveluasuminen voi olla tilapäistä tai säännöllisesti toistuvaa. Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 21 c §

Vankila ja poliisivankila

Suljettu rangaistuslaitos eli suljettu vankila tarkoittaa laitosta, jossa vangit ovat tiukasti valvonnassa ja heidän liikkumisvapauttaan on rajoitettu. Vartijat valvovat suljettujen vankiloiden toimintaa ympäri vuorokautisesti. Vankeuslaki 767/2005 4 §

Poliisivankila on poliisin hallinnoima säilytystila, jota käytetään poliisin säilyttämien vapautensa menettäneiden säilytykseen. Laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta 841/2006

LIITE 2: Palvelualakoodit, palvelualat ja niiden lukumäärä aineistossa

Palvelualakoodi	Raportissa käytetty palveluala	Lukumäärä aineistossa
320, 310	lääkkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen, vanhainkoti	857
420, 620	Hybridi: Kehitysvammaisten ja vammaisten ympärivuorokautinen palveluasuminen	590
	Lastensuojelulaitos	493
320 + 380	Hybridi: lääkkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen ja yhteisöllinen asuminen	314
vähintään kaksi 320, 420, 540, 620, 820, 844	Hybridi: Ympärivuorokautinen palveluasuminen, useita asiakasryhmiä	263
	Ammatilliset perhekodit	152
121	Sote-keskuksen vuodeosasto, sairaala	150
vähintään kaksi 320, 380, 420, 430, 620, 630, 820, 850, 880, 844	Hybridi: Ympärivuorokautisen palveluasumisen ja yhteisöllisen asumisen yksiköt, useita asiakasryhmiä	145
	Ympärivuorokautinen päiväkoti	139
820	Mielenterveyskuntoutujien yhteisöllinen asuminen	132
110, 111, 112, 113, 130, 160, 171, 172, 173, 261, 262, 263	Sairaala	129
380	lääkkäiden yhteisöllinen asuminen	106
850, 820	Hybridi: Mielenterveyskuntoutujien ympärivuorokautinen palveluasuminen ja yhteisöllinen asuminen	89
850	Mielenterveyskuntoutujien ympärivuorokautinen palveluasuminen	88
vähintään kolme 310, 320, 380, 410, 420, 430, 440, 610, 620, 630, 820, 850, 880, 844	Hybridi: Ympärivuorokautinen palveluasuminen, yhteisöllinen asuminen ja tuettu asuminen, useita asiakasryhmiä	87
	Tuettu asuminen (päihde- ja mielenterveyskuntoutajat)	80
380, 430, 630, 820, 880	Hybridi: Yhteisöllinen asuminen, useita asiakasryhmiä	77
Vankeinhoidon, Puolustusvoimien ja poliisin vankilatilat	Vankila	58
vähintään kaksi 430, 440, 630	Hybridi: Kehitysvammaisten ja vammaisten yhteisöllinen ja tuettu asuminen	38
	Perhekuntoutus	34
530	Päihdehuollon kuntoutuslaitos	33
440	Kehitysvammaisten tuettu asuminen	29
	Ensi- ja turvakoti	24
	Erityisryhmien oppilaitos tai asuntola	19
410,420	Kehitysvammaisten ympärivuorokautinen palveluasuminen	15
vähintään kaksi 320, 410, 420, 440, 530, 610, 620, 630, 850, 844	Hybridi: Ympärivuorokautinen palveluasuminen ja tuettu asuminen, useita asiakasryhmiä	14
	Vastaanottokeskus	10
175, 600	Kuntoutuslaitos	8
550	Ensisuoja	2

LIITE 3: Pelastusviranomaiset arvio poistumisturvallisuuselvitysten tasosta palvelualoitain, kaikki palvelualat

Palveluala	Ei hyväksyttävällä tasolla	Hyväksyttävällä tasolla	Selvitys kesken	Kohteet yhteensä
lääkkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen	4 %	78 %	18 %	857
Hybridi: Kehitysvammaisten ja vammaisten ympärivuorokautinen palveluasuminen	5 %	80 %	15 %	590
Lastensuojelulaitos	6 %	77 %	17 %	493
Hybridi: lääkkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen ja yhteisöllinen asuminen	5 %	77 %	18 %	314
Hybridi: Ympärivuorokautinen palveluasuminen, useita asiakasryhmiä	5 %	79 %	15 %	263
Ammatillinen perhekoti	5 %	78 %	18 %	152
Sote-keskuksen vuodeosasto	5 %	69 %	26 %	150
Hybridi: Ympärivuorokautinen palveluasuminen ja yhteisöllinen asuminen, useita asiakasryhmiä	5 %	77 %	18 %	145
Päiväkoti	19 %	64 %	17 %	139
Mielenterveyskuntoutujien yhteisöllinen asuminen	9 %	73 %	18 %	132
Sairaala	8 %	75 %	18 %	129
lääkkäiden yhteisöllinen asuminen	8 %	70 %	23 %	106
Hybridi: Mielenterveyskuntoutujien ympärivuorokautinen palveluasuminen ja yhteisöllinen asuminen	1 %	79 %	20 %	89
Mielenterveyskuntoutujien ympärivuorokautinen palveluasuminen	2 %	82 %	16 %	88
Hybridi: Ympärivuorokautinen palveluasuminen, yhteisöllinen ja tuettu asuminen, useita asiakasryhmiä	1 %	79 %	20 %	87
Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien tuettu asuminen	10 %	81 %	9 %	80
Hybridi: Yhteisöllinen asuminen, useita asiakasryhmiä	4 %	75 %	21 %	77
Vankila/Polisiivankila	7 %	71 %	22 %	58
Hybridi: Kehitysvammaisten ja vammaisten yhteisöllinen ja tuettu asuminen	3 %	66 %	32 %	38
Perhekuntoutus	3 %	85 %	12 %	34
Päihdehuollon kuntoutuslaitos	3 %	82 %	15 %	33
Kehitysvammaisten tuettu asuminen	3 %	66 %	31 %	29
Ensi- ja turvakoti	8 %	79 %	13 %	24
Erit. oppilaitos tai asuntola	0 %	95 %	5 %	19
Kehitysvammaisten ympärivuorokautinen palveluasuminen	0 %	80 %	20 %	15
Hybridi: Ympärivuorokautinen palveluasuminen ja tuettu asuminen, useita asiakasryhmiä	7 %	79 %	14 %	14
Vastaanottokeskus	0 %	90 %	10 %	10
Kuntoutuslaitos	0 %	88 %	13 %	8
Ensisuoja	0 %	100 %	0 %	2
Kaikki	6 %	77 %	18 %	4175

LIITE 4: Palontorjuntatekniikka palvelaloittain, kaikki palvelualat

Palveluala	Palovaroitin tai muu kohdekohtainen ratkaisu	Automaattinen paloilmoin hätäkeskusyhteydellä	Automaattinen paloilmoin hätäkeskusyhteydellä ja automaattinen sammutuslaitteisto	Muut yhdistelmät
lääkkäiden ympärivuorokautinen palveluasuminen (857)	0 %	4 %	94 %	2 %
Hybridi: Kehitysvammaisten ja vammaisten ympärivuorokautinen palveluasuminen (585) *	3 %	5 %	86 %	6 %
Lastensuojelulaitos (480) *	59 %	14 %	15 %	12 %
Hybridi: Ikääntyneiden ympärivuorokautinen palveluasuminen ja yhteisöllinen asuminen (313) *	1 %	5 %	90 %	4 %
Hybridi: Ympärivuorokautinen palveluasuminen, useita asiakasryhmiä (263)	6 %	5 %	83 %	6 %
Ammatillinen perhekoti (150) *	91 %	1 %	2 %	5 %
Sote-keskuksen vuodeosasto (149) *	1 %	4 %	95 %	0 %
Hybridi: Ympärivuorokautinen palveluasuminen ja yhteisöllinen asuminen, useita asiakasryhmiä (143) *	5 %	5 %	79 %	11 %
Päiväkoti (138) *	28 %	33 %	35 %	5 %
Mielenterveyskuntoutujien yhteisöllinen asuminen (129) *	31 %	13 %	44 %	12 %
Sairaala (128) *	3 %	29 %	65 %	3 %
lääkkäiden yhteisöllinen asuminen (104) *	1 %	12 %	88 %	0 %
Hybridi: Mielenterveyskuntoutujien ympärivuorokautinen palveluasuminen ja yhteisöllinen asuminen (89)	11 %	8 %	73 %	8 %
Mielenterveyskuntoutujien ympärivuorokautinen palveluasuminen (88)	6 %	17 %	68 %	9 %
Hybridi: Ympärivuorokautinen palveluasuminen, yhteisöllinen ja tuettu asuminen, useita asiakasryhmiä (86) *	6 %	3 %	81 %	9 %
Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien tuettu asuminen (80)	25 %	19 %	46 %	10 %
Hybridi: Yhteisöllinen asuminen, useita asiakasryhmiä (76) *	28 %	13 %	46 %	13 %
Vankila/Poliisivankila (57) *	4 %	37 %	58 %	2 %
Hybridi: Kehitysvammaisten ja vammaisten ympärivuorokautinen palveluasuminen ja tuettu asuminen (38)	18 %	5 %	74 %	3 %
Perhekuntoutus (33) *	48 %	21 %	24 %	6 %
Päihdehuollon kuntoutuslaitos (33)	24 %	24 %	39 %	12 %
Kehitysvammaisten tuettu asuminen (29)	34 %	14 %	41 %	10 %
Ensi- ja turvakoti (24)	29 %	21 %	46 %	4 %
Erit. oppilaitos tai asuntola (19)	5 %	32 %	47 %	16 %
Kehitysvammaisten ympärivuorokautinen palveluasuminen (15)	7 %	7 %	67 %	20 %
Hybridi: Ympärivuorokautinen palveluasuminen ja tuettua asuminen, useita asiakasryhmiä (14)	0 %	7 %	86 %	7 %
Vastaanottokeskus (10)	10 %	70 %	10 %	10 %
Kuntoutuslaitos (8)	13 %	13 %	63 %	13 %
Ensisuoja (2)	0 %	50 %	50 %	0 %
Kaikki (4140) *	16 %	10 %	68 %	6 %

*35 kohteen osalta puuttuu tieto kohteen palontorjuntatekniikasta

LIITE 5: Yhteisöllisen asumisen RAI-arvioitujen asiakkaiden keski-ikä, arvioitujen asiakkaiden lukumäärä, asiakkaiden kognitio, dementia-diagnoosit ja arkisuoriutuminen hyvinvointialueittain vuonna 2024, % (Lähde THL läkkäiden palvelunsaajien toimintakyky ja palvelutarpeet – RAI-vertailutiedot 2024)

Hyvinvointialue	Ikä, keskiarvo	RAI-arvioidut asiakkaat, lkm	Heikentynyt kognitio (CPS ≥ 2) ¹	Dementia-diagnosi ²	Tarvitsee paljon apua arkisuoriutumisessa (ADL-H ≥ 3) ³
Etelä-Karjala	85,2	245	82,4	66,5	52,7
Etelä-Pohjanmaa	86,6	169	66,9	59,8	23,7
Etelä-Savo	84,6	248	77,0	57,7	38,7
Helsinki	87,4	459	56,4	49,7	19,8
Itä-Uusimaa	83,1	85	70,6	38,8	48,2
Kainuu	85,0	51	70,6	66,7	43,1
Kanta-Häme	84,7	51	45,1	41,2	25,5
Keski-Pohjanmaa	..	..	..	..	..
Keski-Suomi	84,8	275	63,6	41,5	23,3
Keski-Uusimaa	81,5	151	59,6	52,3	20,5
Kymenlaakso	85,0	626	69,5	56,4	26,8
Lappi	83,9	207	66,7	48,8	29,0
Länsi-Uusimaa	82,8	239	51,0	43,1	18,8
Pirkanmaa	84,8	718	69,2	45,7	28,4
Pohjanmaa	87,4	121	70,2	43,0	38,0
Pohjois-Karjala	84,1	503	80,7	62,4	33,2
Pohjois-Pohjanmaa	84,8	243	77,8	69,1	31,7
Pohjois-Savo	85,8	110	84,5	66,4	40,0
Päijät-Häme	83,8	248	69,4	55,2	21,8
Satakunta	85,2	86	62,8	51,2	24,4
Vantaa-Kerava	81,0	301	53,8	35,5	30,2
Varsinais-Suomi	85,4	467	60,8	50,5	23,8
Koko maa	84,7	5615	67,6	52,4	28,9

.. = tietoa ei ole käytettävissä

- 1 Heikentynyt kognitio tarkoittaa, että asiakkaalla on heikentynyt kognitio, kun kognitiomittari (CPS) saa arvon 2 (lievä kognitiivinen häiriö) tai enemmän. Arvo 6 viittaa kognition erittäin vaikeaan heikkenemiseen. Kognitiomittari CPS (Cognitive Performance Scale) muodostuu RAI-arvioinnin kysymyksistä: päivittäisiin toimintoihin liittyvä päätöksentekokyky; lähimuisti; ymmärretyksi tuleminen; syöminen. Mittarin vaihteluväli on 0–6, jossa mittarin arvo 0 ilmaisee, että asiakkaan kognitio on hyvä.
- 2 Dementia-diagnosi: ICD-10 diagnosikoodien haussa on käytetty seuraavia koodeja: F00, F01, F02, F03, G30, F05.1, F10.73, F11.73, F14.73, F16.73, F18.73, F19.73, jotka ilmaisevat, että asiakkaalla on dementia-diagnosi. Lisäksi huomioidaan RAI-arvioinnin erilliset kysymykset Alzheimerin taudista tai muusta dementiaasta.
- 3 ADL-H (Activities of Daily Living Hierarchy): on arkisuoriutumista kuvaava hierarkkinen mittari, joka muodostuu RAI-arvioinnin kysymyksistä: henkilökohtainen hygienia (muu kuin suihku / kylpy); wc:n käyttö; liikkuminen samassa kerroksessa kävellen tai pyörätuolilla; syöminen. Liikkuminen ja wc:n käyttö arvioidaan sen jälkeen, kun asiakas on tarvittaessa avustettu pyörätuoliin tai wc:hen. Mittarin vaihteluväli: 0–6, jossa mittarin arvo 0 tarkoittaa täysin itsenäistä. Arkisuoriutumisessa paljon avuntarpeita tarkoittaa, että asiakkaalla on paljon avuntarpeita arkisuoriutumisessa, kun ADL-H-mittarin arvo on 3 tai enemmän.

**LIITE 6: Ympäri vuorokautisen palveluasumisen RAI-arvioitujen asiakkaiden keski-ikä, arvioitujen asiakkaiden lukumäärä, asiakkaiden kognitio, dementia diagnosit ja arkisuoriutuminen hyvinvointialueittain vuonna 2024, %
(Lähde THL läkkäiden palvelunsaajien toimintakyky ja palvelutarpeet – RAI-vertailutiedot 2024)**

Hyvinvointialue	Ikä, keskiarvo	RAI-arvioidut asiakkaat, lkm	Heikentynyt kognitio (CPS ≥ 2) ¹	Dementia- diagnoosi ²	Tarvitsee paljon apua arkisuoriutumisessa (ADL-H ≥ 3) ³
Etelä-Karjala	85,0	1 274	90,3	75,7	72,4
Etelä-Pohjanmaa	85,6	2 176	87,5	78,5	68,7
Etelä-Savo	84,8	1 692	90,5	76,8	73,5
Helsinki	85,0	5 166	88,6	81,4	69,6
Itä-Uusimaa	84,4	980	86,9	76,4	71,4
Kainuu	84,6	854	91,0	81,1	74,5
Kanta-Häme	85,0	2 069	85,4	74,2	68,9
Keski-Pohjanmaa	84,8	694	88,8	79,1	70,3
Keski-Suomi	84,6	2 989	90,8	76,0	66,5
Keski-Uusimaa	84,5	1 645	88,3	78,6	67,5
Kymenlaakso	84,1	2 227	93,6	78,3	70,5
Lappi	84,2	2 327	91,5	76,1	67,9
Länsi-Uusimaa	84,6	3 621	86,5	78,5	67,6
Pirkanmaa	84,8	5 970	90,4	76,3	63,7
Pohjanmaa	85,9	1 976	86,3	72,6	65,8
Pohjois-Karjala	84,4	2 247	89,4	70,4	69,6
Pohjois-Pohjanmaa	85,2	3 614	92,6	85,2	71,5
Pohjois-Savo	84,7	2 955	90,7	75,7	71,9
Päijät-Häme	84,7	2 374	94,4	78,0	68,5
Satakunta	85,1	2 509	87,2	74,5	65,7
Vantaa-Kerava	83,8	1 888	90,3	79,0	72,8
Varsinais-Suomi	85,4	5 002	86,3	75,3	67,9
Koko maa	84,8	56 487	89,4	77,2	68,6

- 1 Heikentynyt kognitio tarkoittaa, että asiakkaalla on heikentynyt kognitio, kun kognitiomittari (CPS) saa arvon 2 (lievä kognitiivinen häiriö) tai enemmän. Arvo 6 viittaa kognition erittäin vaikeaan heikkenemiseen. Kognitiomittari CPS (Cognitive Performance Scale) muodostuu RAI-arvioinnin kysymyksistä: päivittäisiin toimintoihin liittyvä päätöksentekokyky; lähimuisti; ymmärretyksi tuleminen; syöminen. Mittarin vaihteluväli on 0–6, jossa mittarin arvo 0 ilmaisee, että asiakkaan kognitio on hyvä.
- 2 Dementiadiagnoosi: ICD-10 diagnosikoodien haussa on käytetty seuraavia koodeja: F00, F01, F02, F03, G30, F05.1, F10.73, F11.73, F14.73, F16.73, F18.73, F19.73, jotka ilmaisevat, että asiakkaalla on dementiadiagnoosi. Lisäksi huomioidaan RAI-arvioinnin erilliset kysymykset Alzheimerin taudista tai muusta dementiaasta.
- 3 ADL-H (Activities of Daily Living Hierarchy): on arkisuoriutumista kuvaava hierarkkinen mittari, joka muodostuu RAI-arvioinnin kysymyksistä: henkilökohtainen hygienia (muu kuin suihku / kylpy); wc:n käyttö; liikkuminen samassa kerroksessa kävellen tai pyörätuolilla; syöminen. Liikkuminen ja wc:n käyttö arvioidaan sen jälkeen, kun asiakas on tarvittaessa avustettu pyörätuoliin tai wc:hen. Mittarin vaihteluväli: 0–6, jossa mittarin arvo 0 tarkoittaa täysin itsenäistä. Arkisuoriutumisessa paljon avuntarpeita tarkoittaa, että asiakkaalla on paljon avuntarpeita arkisuoriutumisessa, kun ADL-H-mittarin arvo on 3 tai enemmän.

